

ÇEKÜL VAKFI
ÇALIŞMA RAPORU
2019

KÜNYE

ÇEKÜL (ÇEVRE VE KÜLTÜR DEĞERLERİNİ KORUMA VE TANITMA VAKFI)

ÇEKÜL (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı) ülkemizin doğal, tarihsel ve kültürel varlıklarını korumak amacıyla 1990 yılında kuruldu. Kuruluşundan itibaren doğa-kültür-insan arasındaki yaşamsal uyumun savunucusu olan ÇEKÜL, "Doğa ve Kültürle Varız!" sloganıyla yaşama geçirdiği proje ve programlarla, en küçük yerleşmeden ülke bütününe açılan bir yaklaşımı benimsedi.

ÇEKÜL VAKFI ÇALIŞMA RAPORU, 2019

YAYIMA HAZIRLAYANLAR

ÇEKÜL EKİBİ

Ahmet Onur Altun, Alp Arısoy, Alper Can Kılıç, Ayşe Almaoğlu, Ayşen Kılıç Özarslantürk, Beyza Kurt, Deniz Dinçel, Fatih Kâhya, Figen Tokgöz, Gönenç Türk, Gökçen Hazen, Hakan Yıldırım, Hasibe Akdemir, Hazal Çatalbaş, Kibele Eren, Melike Dilber, Nalan Kayar, Özge Öney, Özlem Alıcı, Selda Aksoy, Sema Ulus, Sena Durmaz Aktaş, Şirin Singin

KAPAK

Y. Metin Keskin

TASARIM

Özlem Alıcı

BASKI

Özgün Ofset
Yeşilce Mah. Aytekin Sk. No: 21, 4 Levent/İstanbul

BEYOĞLU ÇEKÜL EVİ

Ekrem Tur Sk. No: 8, Beyoğlu/İstanbul
Tel: 0212 249 64 64
www.cekulvakfi.org.tr/cekul@cekulvakfi.org.tr

BİRGİ ÇEKÜL EVİ

Birgi Köyü Cumhuriyet Meydanı, Umur Bey Cd. No: 29, Ödemiş/İzmir
Tel: 0232 531 55 80

ÇEKÜL VAKFI SOSYAL MEDYA HESAPLARI

Facebook: <https://www.facebook.com/cekulvakfi/>
Twitter: <https://twitter.com/cekulvakfi>
Instagram: <https://www.instagram.com/cekul>
LinkedIn: [linkedin.com/company/cekulvakfi](https://www.linkedin.com/company/cekulvakfi)

YÖNETİM

KURUCULAR KURULU

Ali Faruk Göksu
Bülent Güngör
Dr. Güzin Poffet Tamaç
Dr. M. İlhan Arslan
Ersu Pekin
Feridun Özgen
Figen Tuzlali
Gürol Sözen
Hasan Özgen
İlhan Nebioğlu
Mehmet Selim Baki
Mithat Kırayoğlu
Oktay Ekşi
Prof. Dr. Selçuk Erez
Prof. Dr. Cengiz Eruzun
Prof. Dr. Erol Eti
Prof. Dr. İltar Turan
Prof. Dr. Metin Sözen
Prof. Dr. Necati İnceoğlu
Prof. Dr. Onat Arınç
Prof. Dr. Uğur Erkman
Prof. Dr. Yalçın Aköz
Tan Oral
Tarhan Erdem
Turgut Derman

YÖNETİM KURULU

Prof. Dr. Metin Sözen (Başkan)
Dr. M. İlhan Arslan
Hasan Özgen
Ali Faruk Göksu
Prof. Dr. Ünal Akkemik
Mithat Kırayoğlu
Y. Metin Keskin
Sinan Polvan
Görkem Gül
Ayşe Nüvit Bayar

DENETLEME KURULU

Mehmet Selim Baki
Gürol Sözen
Bülent Güngör

DENETLEME KURULU YEDEKLER

Prof. Dr. Onat Arınç
Prof. Dr. Uğur Erkman

MALİ MÜŞAVİR

İsmail Hakkı Baliç

GENEL KOORDİNATÖR

Betül Sözen

GENEL MÜDÜR

Sevil Yeşim Dizdaroğlu

İÇİNDEKİLER

- 6 **SUNUŞ**
S. Yeşim Dizdaroğlu
ÇEKÜL Vakfı Genel Müdürü
- 8 **KÜLTÜREL MİRAS**
Kent Çalışmaları
Anadolu Araştırmaları
Bilgi Belge Merkezi
- 30 **EĞİTİM**
ÇEKÜL Akademi
ÇEKÜL Bilgi Ağacı
- 54 **ÖRGÜTLENME**
Tarihi Kentler Birliği
YAPEX Restorasyon Fuarı
- 64 **DOĞAL MİRAS**
7 Ağaç Ormanları
- 72 **TANITIM**
Beyoğlu ÇEKÜL Evi Etkinlikleri
Birgi ÇEKÜL Evi Etkinlikleri
ÇEKÜL Dükkan
ÇEKÜL Yayınları

SUNUŞ

S. Yeşim Dizdaroğlu
ÇEKÜL Vakfı Genel Müdürü

30'UNCU YILIMIZA GİRERKEN...

İyisiyle kötüsüyle bir yılı daha arkamızda bıraktık. Dünya ve ülke gündeminin hızla değişim gösterdiği bir yıl yaşadık. Küresel iklim değişikliği, doğal afetler, savaşlar, hastalık ve orman yangınları derken 2020'ye sert bir giriş yaptık. *ÇEKÜL Vakfı 2019 Çalışma Raporu* ile; dünya ve ülke gündemine rağmen, yapılanlara ve yapılabilecek olanlara bakarak tazelenmeyi, üretmeyi ve var olmayı sürdürmenin, bu sert gündem içinde "doğadan ve kültürden yana taraf olmak" anlamına geldiğini beyan etmek istiyoruz.

Kültürel Miras, Doğal Miras, Örgütlenme, Eğitim ve Tanıtım temel başlıklarımızda yoğun bir yıl yaşadık. 30 yıldır Anadolu'da koruma odaklı kentsel değişime öncülük eden ÇEKÜL Vakfı, bu yıl da Kent Çalışmaları başlığı altında 15 farklı vaka çalışması tamamladı. Kentsel ve kırsal alanlarda koruma ve canlandırma projeleri, kendini koruyan kentlerin planlanmasına öncülük edecek stratejik yaklaşımlar geliştirdi. Şüphesiz ki ÇEKÜL'ün Anadolu'da yürüttüğü çalışmaların başarısı ÇEKÜL temsilcileri, yerel yönetimler, sivil örgütler, meslek odaları, üniversiteler gibi farklı kesimlerin birlikteliğiyle mümkün oluyor. Bu örgütlenme anlayışı, Kent Çalışmalarının alandaki tüm projelerine yansdı.

ÇEKÜL Anadolu Araştırmaları ise vakfımızın kurucusu ve başkanı Sayın Prof. Dr. Metin Sözen'in önderliğinde yürütülüyor. ÇEKÜL Evinde, gönüllü uzmanların katılımıyla yaptığımız Çarşamba Kent Toplantılarında, farklı ölçekteki tarihi kentlerin temsilcilerini misafir ediyor; koruma proje ve

uygulamalarının tartışılmasına zemin hazırlıyoruz. ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi, Kent Arşivinin 2016 yılında dijitalleştirilmesiyle en verimli dönemini yaşıyor. 2019 yılında ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi koleksiyonuna 1340 kitap ve 2 bin fotoğraf kaydedildi; toplam materyal 52 bin 430'a yükseldi.

ÇEKÜL Akademi, yerel yönetimlerin koruma eğitimleri alanında tek adres olmaya devam ediyor. Yaşayarak-öğrenerek-deneyimleyerek edindiğimiz birikimi, Anadolu'nun farklı kentlerinden gelen uzmanlarla paylaşıyoruz. 2019 yılında Kentsel Koruma Eğitimleri başlığında 18 eğitim; Alanda Eğitim Programı kapsamında 6 eğitim ve Alan Yönetimi Eğitimi Programını başarıyla tamamladık. Bu yıl ilk kez Kentler ve Müzeleri; Kurulumdan İşletmeye (KEMEP) başlıklı eğitimi uygulama fırsatı bulduk. Yoğun ilgi çeken eğitime 2020 yılında devam edeceğiz.

ÇEKÜL Bilgi Ağacı eğitimleriyle Ankara, Bursa, Hatay, İstanbul, İzmir, Ordu ve Şanlıurfa'da toplam 3 bin 290 öğrenciye, 33 gönüllüye, 140 öğretmene ve 224 yetişkine ulaştık. 2019 yılının yeni eğitim başlığı Yapıların Diliyle Kentim: İstanbul oldu. Ayasofya Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi, Galata Kulesi, İstanbul Hipodromu, Süleymaniye Külliyesi, Yenikapı Batıkları Araştırma ve İnceleme Laboratuvarı ile Yerebatan Sarnıcı eğlenceli, öğretici etkinliklerle keşfedildi.

2018 yılında Borusan Lojistik ile başlayan "Seviyorsan Gel Kuru Bence" projesi 2019 yılında da devam etti. Projeye 2020 sonuna kadar 2 bin öğrenci ve 100 öğretmene ulaşmayı hedefliyoruz.

Aralık ayının sürpriz projesi Sabancı Vakfı talebiyle hazırladığımız, öğrencilerin tüm canlılara ve yaşamın bütünlüğüne empati geliştirmelerini amaçlayan "Dünya Hepimizin Yuvası" projesi oldu. 2020'de Büyükçekmece Akçansa Mehmet Akif Ersoy İlkokulunun 13 şubesinde, 4'üncü sınıf öğrencilerine yönelik atölyeler gerçekleştireceğiz.

ÇEKÜL Bilgi Ağacı bu yıl yaratıcı projelere de ilham kaynağı oldu. Doğanın Renkleri Kaybolmasın kampanyası ve ÇEKÜL Vakfı Yüksek Danışma Kurulu Üyesi Sayın Sevgi Turanlı öncülüğünde düzenlenen eğitim bağışi etkinliğinin detaylarına raporumuzda yer verdik.

Örgütlenme alanında, Tarihi Kentler Birliği toplantıları ve YAPEX Fuarı yine yerel yönetimlerin ilgi odağındaydı. TKB Bölge Toplantıları ve çalıştayların içeriği, yerelin ihtiyaçlarına göre her toplantı için ayrı ayrı şekilleniyor. Yıl boyunca yapılan etkinliklerin sonuçları *Yerel Kimlik* dergisi sayfalarında yayımlanıyor.

Her birimizi derinden etkileyen Avustralya, Brezilya, İzmir gibi Dünya'da ve ülkemizde çıkan orman yangılarının da etkisiyle ağaçlandırma konusundaki toplumsal duyarlılıkta önemli bir artış yaşandı. 2019 yılında 1837 kişi ve 600 kurumun desteğiyle 77 bin 639 fidan, Sivas ve İstanbul'daki dikim sahalarımızda toprakla buluştu.

Tanıtım başlığı kapsamında doğru ve güncel bilgileri paylaştığımız ortamlar yaratmaya

devam ediyoruz. Web sitelerimiz, sosyal medya hesaplarımız, Beyoğlu ve Birgi'deki ÇEKÜL Evlerinde yaptığımız etkinliklerle, farklı yaş gruplarından, farklı kesimlerden pek çok insana ulaşıyoruz. Beyoğlu ÇEKÜL Evi Etkinliklerini, eğitim bağışi etkinliği olarak düzenliyoruz ve alanında uzman isimlerle ÇEKÜL gönüllülerini buluşturuyoruz. Özgün dokusu ve atmosferiyle her birimiz için büyüleyici olan tarihi ÇEKÜL Evinde arkeolojiden belgesel sinemaya, masal gecelerinden yazar söyleşilerine doğal ve kültürel miras başlıklarında yeni bilgileri paylaşma fırsatı buluyoruz.

ÇEKÜL ekibi olarak gönüllülerimiz, destekçilerimiz, uzman ve yerel temsilcilerimizle bu yıl da gündemimizde elbet kültürün ve doğanın korunması için yaptığımız mücadele vardı. Ülke ve dünya olarak sorunların ancak ve ancak kültür öncelikli bir bakış açısıyla, bütüncül bir anlayışla çözülebileceğine olan inancımızı korumaya devam ettik, edeceğiz. ÇEKÜL Vakfının 30'uncu yılını kutladığı 2020 yılında; ülkemizde ve dünyada barışçıl, sürdürülebilir bir yaşam için koruma öncelikli bir anlayışın, siyasi ve ekonomik olarak öncelik olmasını diliyoruz.

ÇEKÜL Vakfı Kurucular Kurulu ve Yönetim Kurulu ile tüm bu çalışmalarını yaparken hep yanımızda olan; basın ilişkileri için MESE Halkla İlişkiler; ÇEKÜL Evinin teknik ihtiyaçları için NETSMART Bilişim Sistemlerine; hukuk danışmanlığı için Haluk Eldem Avukatlık Bürosuna gönüllü desteklerinden dolayı çok teşekkür ederiz.

KÜLTÜREL MİRAS

KENT ÇALIŞMALARI
ANADOLU ARAŞTIRMALARI
BİLGİ BELGE MERKEZİ

KÜLTÜREL MİRAS

ÇEKÜL KENT ÇALIŞMALARI

30 yıldır Anadolu'da koruma odaklı kentsel değişime öncülük eden ÇEKÜL Vakfı, bilgi ve tecrübesini 2014 yılından bu yana "Kent Çalışmaları" başlığı altında topladı. ÇEKÜL Vakfının kentsel ve kırsal alanlarda yürüttüğü koruma ve canlandırma projeleri bu başlık altında sürdürülüyor. ÇEKÜL Kent Çalışmaları; içinde barındırdığı yaşamı canlandırarak, kendi kendini koruyan kentlerin planlanmasına öncülük edecek stratejik yaklaşımları geliştirmeyi amaçlıyor. ÇEKÜL'ün, tarihi dokuları; yaşayan halkı, doğal zenginlikleri, kırsal çevresi, sahip oldukları kültür ve etkiledikleri ekonomik faaliyetlerle bir bütün olarak ele alan canlandırma anlayışı, Anadolu kentlerinin geleceğine yön veriyor.

ÇEKÜL Kent Çalışmaları, güncel koruma ve tasarım kavramlarını Anadolu'nun özgün kentsel dinamikleri ışığında yorumlayarak, yerelden doğan, uygulanabilir, gerçekçi ve basit müdahale yöntemlerini araştırmak için farklı programlar yürütüyor. Bu kapsamda yapılan çalışmalar yerelde tartışılarak uygulanıyor, takip ediliyor ve değerlendiriliyor.

ÇEKÜL'ün Anadolu'nun 7 farklı bölgesinde her kente özgü geliştirdiği koruma yaklaşımı, mahallelerin canlandırılmasına öncülük eden müdahale yöntemleri ve sivil inisiyatifin harekete geçirilmesi sayesinde oluşmuş geniş örgütlenme ağının, başka iyi uygulamalara kaynaklık edebilmesi amacıyla yapılan araştırma ve geliştirme çalışmaları aracılığıyla; yerel yönetimler, sivil örgütler, meslek odaları, üniversiteler gibi farklı uzmanlıkları biraraya getirerek ve sürece katılmalarını teşvik ederek uygulanıyor. Anadolu kentlerine özel bir koruma ve canlandırma metodolojisinin geliştirilmesi için özgün çözümler üretiliyor. ÇEKÜL Kent Çalışmaları uzmanları, ayrıca çeşitli sempozyum, kongre ve çalıştaylara katılarak elde ettiği verileri geniş kesimlerle paylaşma, tartışma ortamı da yaratıyor.

Kırsal Mirasın Korunmasında Model Taraması ve Saha Araştırması

ÇEKÜL Kent Çalışmaları, kentlerin gelişim, koruma ve kültür odaklı yönetim süreçlerinin planlanmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesine öncülük edecek araştırmalarına, 2019 yılında güncel bir yaklaşımla devam etti. ÇEKÜL Vakfının kuruluşundan bu yana yürüttüğü Köyler Yaşamalılar Programı, ÇEKÜL Kent Çalışmaları uzmanları tarafından yenilenerek "Kırsal Miras Programı" adıyla ve Tarihi Kentler Birliğinin desteğiyle sürekli kılındı. Kırsal alanlarda gerçekleşen kültürel değişim ve tarımsızlaşma süreçlerinin izini sürerek değişimi tespit etmeye çalıştı.

Kültürel kimliğimizin en özgün katmanlarını barındıran köyler, ulusal ölçekte bütüncül bir koruma politikasının da ayrılmaz parçası. Kırsalda yaşanan köhneleşme sürecini tersine çevirecek yaklaşım ve uygulamalar geliştirmek bu programın ana hedefleri arasında.

"Kültür odaklı dönüşüm, kentlerimizdeki yaşamı ve kent politikalarını değiştirirken, kırsal alanlar bu değişimden nasıl etkileniyor?" sorusuna yanıt arandığı araştırma sürecinde Türkiye'nin 7 bölgesinde, 7 farklı havzada saha çalışmaları yürütüldü. Farklı dinamiklere sahip köylerde söz konusu değişimin, köy hayatını nasıl etkilediği, köylerde yaşayanlarla biraraya gelinerek araştırıldı; köylülerin deneyimleri kayıt altına alındı. Farklı boyutlardaki olumlu ve olumsuz etkenler gözlemlendi ve birbirleriyle karşılaştırılarak incelendi.

15 farklı vaka çalışması yapıldı: Çamdibi (Havran /Balıkesir), Erikli (Beydağ/İzmir), Beyköy (Beydağ/İzmir), Sonsuz Şükran Köyü (Hüyük /Konya), Gökyurt (Meram/Konya), Tokaçlı (Altınözü/Hatay), Vakıflı (Samandağ /Hatay), Şenköy (Yayladağ/Hatay), Tamzara (Şebinkarahisar/Giresun), Onar (Arapgir/Malatya), Ocak (Kemaliye/Erzincan), Apçağa (Kemaliye /Erzincan), Basak (Hekimhan/Malatya) ve

Süleymanlı (Onikişubat/Kahramanmaraş) köylerinde yerel yetkililer, kanaat önderleri, sivil toplum önderleri ve yaşayanlarla yüz yüze görüşmeler ve odak grup çalışmaları gerçekleştirildi. Hazırlanan teknik rapor ise Tarihi Kentler Birliği web sitesine ekledi. Köylerle ilgili temel bilgiler de burada sıraladık. Detaylı raporu www.tarihiKentlerBirligi.org adresinden inceleyebilirsiniz.

Gökyurt (Meram/Konya)

Gökyurt Köyündeki yerleşim tarihi MÖ 3. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Roma, Bizans, Anadolu Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde yerleşim alanı olan köy, bir tepe üzerine kurulmuştur. Özellikle erken Hristiyanlık Döneminde önem kazanmış ve hızla büyümüştür. Tepenin eteklerinde ve etrafında Kilistra Antik Kenti kalıntıları ve kaya mezarları bulunmaktadır. Köyün kurulduğu tepeler Kapadokya bölgesindeki benzer şekilde volkanik tüf kayalardan oluştuğundan, kayaların içinde oyulmuş yapılar ve mezarlar dikkat çekmektedir. Alanın coğrafi özelliklerine paralel olarak bölgede çoğunlukla kerpiç mimari tercih edilmesine rağmen, Gökyurt Köyü taş mimari dokusuna sahiptir. Meram ilçesine bağlı olan köy, kent merkezine yaklaşık 45 km uzaklıktadır. Kırsal özelliklerini hâlâ devam ettirmesinin yanında tarıma elverişli olmayan coğrafyası nedeniyle hayvancılık gelişmiştir. Günümüzde nüfusun azalmasına paralel olarak hayvancılığın azaldığı tespit edilmiştir.

Erikli (Beydağ/İzmir)

İzmir'in Beydağ ilçesine bağlı Erikli Köyü, Aydın Dağlarının doğu ucunun kuzeye bakan yamaçlarının eteğindedir. Büyükşehir yasasının ardından mahalle statüsüne alınmıştır. İliman iklimi ve verimli topraklarıyla tarıma oldukça elverişlidir. Erikli geçmişte Tasahorya isimli bir Rum köyüdür. Önceleri yerleşim merkezinin Avuncular Mahallesi olduğu bilinmektedir. Sonraki yıllarda daha güneyde olan köyün üst tarafları yeni yerleşim yeri olmaya başlamış, Avuncular Mahallesinde oturanlar birer birer yeni yerleşim bölgesine yerleşmiştir. Şu anda Avuncular Mahallesinde sadece bir aile kalmıştır. Kurtuluş Savaşında, Nazilli-Sinekçiler'den dağa top getirebilmek için yapılan top yolu, 1989 yılında Beyköy'e bağlanmıştır. Evliya Çelebi *Seyahatname*'sinde, Beyköy'le birlikte adı geçen Erikli'den kirazıyla ünlü ve zengin bir köy diye bahseder. Erikli'ye gelen Evliya Çelebi'nin gördüğü kiremit örtülü yedi dükkândan üçünün halen durduğu rivayet edilmektedir.

Beyköy (Beydağ/İzmir)

İzmir'in Beydağ ilçesine bağlı, Aydın Dağları eteklerinde yerleşmiş olan Beyköy, ilçe merkezine çok yakındır. Büyükşehir yasasının ardından mahalle statüsüne alınsa da köy yaşantısı sürmektedir. İlman iklimi ve verimli topraklarıyla tarıma elverişli köylerdendir. Beyköy, Beydağ'daki ilk yerleşim yerlerinden biridir. Beydağ geçmişte zanaatçıların çok olduğu kasaba ölçeğinde bir yerleşimken, pazarın Beydağ'da olması ve sonra Etibank tarafından maden açılmasının etkisiyle merkezi, Beydağ'a kaymıştır. Zamanla üretim merkezi niteliğini yitiren Beyköy, daha küçük ölçekli bir yerleşim halini alarak bugüne gelmiştir. Türklerin Beydağ'da ilk yerleştiği yerin Beyköy olduğu düşünülmektedir.

Sonsuz Şükran Köyü (Hüyük/Konya)

Çavuş'ta doğmuş olan Mehmet Taşdiken tarafından 10 yıl önce geliştirilen bir proje kapsamında ilk adımları atılan Sonsuz Şükran Köyü, farklı bir kırsal gelişim modeli çerçevesinde kuruldu. Çavuş'un hemen dışında kurulan bu sanat köyü, hem köyün hem yörenin tarihsel ve sosyal birikimlerini dikkate alan bir anlayışla, artık yok olmuş olan kerpiç mimarisini yeniden

canlandırarak, sanatçı ve öğrencileri kırsalda buluşturmayı hedeflemiştir. Köyün gelişimi geleneksel kerpiç mimariyle devam etmektedir. Köy içindeki topraktan yapılan kerpiç bloklar, yine Çavuş'ta yaşayan köylüler tarafından hazırlanmaktadır. Köyde vakit geçiren ve çalışmalara gönüllü destek veren sanatçılar, çalışmaları ve arazi sanatıyla (land art) Sonsuz Şükran Köyünü zenginleştirmiştir.

Çamdibi (Havran/Balıkesir)

Çamdibi görece yeni gelişmiş bir köydür. Timur Devleti dönemindeki saldırıların ardından harabe halde olan yerleşime Çiftköy'den gelenler yerleşerek köyü kurarlar. Büyükşehir yasası ile mahalle statüsüne geçen Çamdibi Köyü, Kurtuluş Savaşında Yunan işgali altında kalır. Günümüzde muhtarlık binası olarak kullanılan yapı, işgal güçleri tarafından karakol olarak kullanılır. Havran Ovasındaki köyün geçim kaynakları tarıma dayalıdır. En önemli ürünü zeytin olan köyde meyvecilik de gelişmiştir. Günümüzde hâlâ tarım faaliyetleri devam etmektedir. Dışa çok fazla göç vermeyen köy, aksine İstanbul ve farklı şehirlerden göç almaktadır. Özellikle emeklilik sonrası dışarıdan köye yerleşen yoğun bir kesim vardır.

Şenköy (Yayladağ/Hatay)

Şenköy geçmişten bugüne kırsal özellikler gösteren bir yerleşim olarak ortalamanın üstünde bir nüfusa sahip olmuştur. Osmanlı Döneminde sancak olan Şenköy sırasıyla nahiye, kasaba, köy ve büyükşehir yasasının ardından mahalle statüsüne alınmıştır. Yayladağ ilçesine bağlı olan köyde tarımsal üretim ve hayvancılık devam etmektedir. Özellikle defne yağı ve sabunu buraya özgü ürünlerin başında gelir. Şeyh Ahmet Kuseyri Türbesi ve Camisi geçmişten günümüze bölgede bilinen bir ziyaretidir. Çevre yerleşimlerden çok sayıda ziyaretçi türbeyi ziyaret etmek üzere köye gelmektedir. Son yıllarda artan ilginin sonucunda köyün karşı yamaçlarına 53 konutluk yayla siteleri yapılmıştır. Mevsimlik olarak köyde yaşayanlar bulunmaktadır.

Basak (Hekimhan/Malatya)

Basak Köyü, Hekimhan ilçe merkezinin 30 km kuzeyinde bir vadi yerleşkesidir. Köyde yerleşimin tarihinin 16. yüzyıla dayandığı düşünülmektedir. Alevi/ Bektaşî kimliğine sahip Basak Köyünde bu kültürün 16. yüzyıldan beri kesintisiz olarak yaşatıldığı görülmektedir. Köyün, geçmişten günümüze

inanç liderlerini (dedeler) barındırmış. Bölge Alevi/Bektaşî geleneği açısından bir kültür ve inanç merkezi olarak önemlidir. Söz konusu vasfından dolayı köy geçmişte geniş bir nüfusu barındırmıştır. Halen Hekimhan'ın en büyük köyü konumundadır. Basak, tarımsızlaşma sürecinden olumsuz biçimde etkilenmiştir. Köyün genç nüfusunun göç etmesi sonrası üretim faaliyetleri neredeyse tamamen son bulmuştur. Köyün engebeli bir arazide olmasından dolayı yaşlılar tarımsal faaliyetleri sürdürmekte zorlanmaktadır. Birbirine kültürel bağlarla sıkı biçimde bağlı olan köyde nüfusun azalmasıyla topluluk bilinci geçmişe göre daha zayıflamış olsa da halen sosyal kimliğinin önemli ögesi durumundadır. Köy halen görece geniş bir nüfusu barındırmaktadır.

Tokaçlı (Altınözü/Hatay)

Tokaçlı Köyü, Anadolu'da halen yaşayan iki Arap Hristiyan köyünden biridir. Bu anlamda kültürel kimliği köyün ayırt edici özelliği olarak öne çıkmaktadır. Köy nüfusunun tamamı Arap Hristiyanı'dır ve köyde Arapça konuşulmaktadır. Tokaçlı, Altınözü merkezinin bir mahallesi konumundadır. Bu bakımdan kırsal bir yerleşke olmakla beraber, kent merkezinin içinde, kentsel dinamiklerden etkilenen yakınlıktadır.

Onar (Arapgir/Malatya)

Onar Köyü Arapgir'in güneyinde, Keban Baraj Gölü Havzası içinde tarihi bir yerleşkedir. Onar Köyü ve çevresinde yerleşim tarihi Neolitik Çağa kadar uzanmaktadır. Özellikle Roma ve Erken Bizans dönemlerine ait mezar buluntuları köyün tarih içindeki kültürel zenginliğine işaret etmektedir. Köyün dere yatağındaki dik kayalıklarında 20 civarında İlk Çağ'a ait kaya oda mezarı vardır.

Onar aynı zamanda Horasan'dan Anadolu'ya gelen ilk Türkmen boylarının yerleşim yerlerindedir. Günümüzde bu kültürün kesintisiz biçimde devam ettiği görülmektedir. Köyün ilk yerleşim yeri şu an ki köy merkezidir. Köyün Türkmen şeyhlerinden, Şeyh Hasan Onar tarafından 1224'de kurulduğu bilinmektedir. Bayat boyuna bağlı Şeyh Hasan Onar, Anadolu Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubad döneminde yaşamıştır. Sultan tarafından kendisine Onar'ın bulunduğu araziler vakıf olarak verilmiştir. Şeyh Hasan Onar ve Bayat Boyu, Onar ve civar köylerinin kuruluşu ve sakinlerinin ortaya çıkışında tarihi rol üstlenmiştir. Onar'da bulunan Oğuz Boyu damgalı mezar taşları ve Göktürkçe kitabeler, köyün Türkmen tarihini sergiler. Köy

aynı zamanda Alevi geleneği açısından kutsal merkezlerdendir. Köyde bulunan ve Anadolu'nun en eski Cem Evlerinden sayılan Büyük Ocak Cem Evi, halen sürdürülen şenlik ve kutlamalara ev sahipliği yapmaktadır. Köye yapılan ziyaretler de bu geleneğin yansımasıdır.

Tamzara (Şebinkarahisar/Giresun)

Tamzara Köyü Şebinkarahisar kent merkezine yakın konumda bulunan, bu bakımdan kentin bir mahallesi olarak değerlendirilebilecek bir yerleşimdir. Köy geçmişte geniş bir Ermeni nüfusu barındırmıştır ve bu kültürün somut-somut olmayan izlerini taşımaya devam etmektedir. Tamzara geleneksel olarak dokumacılık ile geçinen bir yerleşim olarak öne çıkmıştır. Tamzara dokuması hâlâ bir değer olarak varlığını sürdürmekte ancak konvansiyonel üretim yapılmamaktadır. Dokumacılık köye önemli bir gelir getirmiştir. Bu bakımdan zengin bir yapısal dokuya ve eğitilmiş bir nüfusa sahiptir. Tamzara Köyü özellikle eğitilmiş nüfusa dikkat çekmektedir, aralarında Ara Güler, Yıldırım Mayruk gibi sanatçılar bulunmaktadır. Günümüzde köyde yerleşik olarak kalmasa da yılın belirli dönemlerinde gelen ya da köye mekân aidiyeti/sorumluluğu ile yaklaşan bir orta sınıf kentli nüfus bulunmaktadır.

Vakıflı (Samandağ/Hatay)

Vakıflı Köyü, Samandağ'ın kuzeyinde, Musa Dağı eteklerinde bulunan yedi geleneksel Ermeni yerleşiminden biridir. Bu bölgede ipek böcekçiliğini geliştirmek için Ermeni nüfus Osmanlı Döneminde iskân edilmiştir. Halep'e olan yakınlığı ve ikliminin dut ağacı yetiştirilmesine uygun olmasından dolayı, Anadolu'nun farklı yerlerinden ipek böcekçiliği ile uğraşan Ermeniler Samandağ'na yerleştirilmiştir. Birinci Dünya Savaşı ve tehcir sonrası bölgede bulunan köyler büyük oranda terk edilmiştir. Vakıflı Köyü, bu döneme kadar merkezi bir köy yerleşiminden ziyade, bağlık alanda bir mezradır. Ancak tehcir sonrası geriye kalan Ermeniler (ve sonradan geri dönen aileler) biraraya gelerek bu mezraya yerleşmiştir. Vakıflı Köyü günümüzde Anadolu'da geriye kalan tek Ermeni Köyü olma özelliğine sahiptir. Köyün küçük bir nüfusu olmasına rağmen, ailelerin daha geniş Ermeni topluluklarıyla bağları bulunmakta, Ermeni cemaati ve vakıfları köyün gelişimine katkı sağlamaktadır. Nitekim Vakıflı ismi, vakıf varlığı olan köyle ilişkilidir. Geçmişte siyasal ve sosyal ortamla bağlantılı olarak yerleşimde katılımcı bir dayanışma kültürü oluşmuştur. Bugün halen yaygın işbirlikleri, kooperatifçilik faaliyetleri ve aktif sivil katılım köyün sosyal/

ekonomik ikliminde belirgin rol oynamaktadır. Bölgede son yıllarda turizm gelişirken, Vakıflı bu katılımcı örgütlenme biçimiyle farklı bir örnek oluşturmaktadır.

Apçağa (Kemaliye/Erzincan)

Geçmiş ilçe tarihiyle eşdeğer olan Apçağa, Kemaliye köyleri içinde kültür ve tarih zenginliğiyle önde gelen yerleşmelerdendir. Köy, 800 yıllık bir geçmişe sahiptir. Apçağa Kemaliye'nin sekiz nahiyesinden biri olarak kaynaklarda geçmektedir. 1. Dünya Savaşı öncesi Apçağa Köyü ekonomik açıdan ticari yaşamının çok canlılık kazandığı altın dönemini yaşamıştır. Köy 500 hanelik bir yerleşim birimi olmuş, 50 çalışır dükkân, 4 sarraf, 5 fırın, 1 hamamıyla farklı alanda çalışanın bulunması, köyün o dönemdeki etkinliğini göstermektedir. 1850'li yıllara kadar Eğin'e bağlı bir bucak merkezi görevini sürdüren Apçağa, Sarıççek köylerinin yönetim merkezi görevini de yüklenmiştir. 2004 yılında Kemaliye'nin ÇEKÜL Vakfı 7 bölge 7 kent projesine dâhil olmasıyla, Apçağa da Köyler Yaşamalıdır Programına eklenmiştir. Bu süreçte başlayan koruma çalışmaları sonrası Apçağa farklı bir kimliğe bürünmüş, yerel ve ulusal ölçekte yapılan tanıtım çalışmalarıyla yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı haline gelmiştir.

Ocak (Kemaliye/Erzincan)

Ocak Köyü Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı tarihi ve turistik bir köydür. Ocak Köyü, 13. yüzyılda Hıdır Abdal Sultan'ın tekkesi etrafında, söyleneceye göre 12 haneyle kurulmuştur. Hıdır Abdal, Anadolu tarihinde "Horasan Erenleri" ya da "Alp Erenleri" olarak da bilinen inanç ve kanaat önderlerinden biridir. Hıdır Abdal, Hacı Bektaş Veli dervişlerinden olup, tarikat törelerine göre "Düşkünler Ocağı" mürididir. Babası hekim Karaca Ahmet Sultan'dan el aldığı için de o devre göre ruh doktoru kabul edilmektedir. Tıp doktorlarının iyileştiremediği sinir ve ruh hastalıklarını kendi telkin yöntemini kullanarak iyileştirmesiyle ün kazanmıştır.

Ocak Köyü Osmanlı Döneminde yolculara yemek veren bir vakıf niteliğindeydi. Bu nedenle o dönemde her türlü vergiden muaf tutulmuştur. Hıdır Abdal Ocağı, dergâh niteliğinden dolayı tarihi boyunca önemli bir inanç merkezi olagelmıştır. Ocak, özellikle hastaların şifa aradığı, şifa bulmak amacıyla adak adadığı bir merkezdir. Bu bakımdan kendi coğrafyası içinde uzun ziyaretlerin yapıldığı, adak yemeklerinin verildiği, bu amaçla içinde konaklanan bir köydür. Günümüzde halen geçmişten gelen inanç merkezi niteliği sürmektedir. Ocak Köyü her yıl düzenlenen

Hıdır Abdal şenlikleri, yıl boyunca yapılan ziyaretler ve toplu etkinliklerle manevi önemini korumaktadır. Bunun yanı sıra bölgede turizmin gelişmesiyle turistik bir önem de kazanmıştır.

Süleymanlı (Onikişubat/Kahramanmaraş)

Zeytun/Süleymanlı Köyü, Kahramanmaraş'ın kuzeyinde dağ yamaçlarında ve yolların bittiği bir noktada bulunmaktadır. Anadolu'daki önemli Ermeni yerleşimlerinden biridir. Yüzyılın başına kadar 22 bine yakın nüfusuyla Maraş- Göksun- Elbistan- Kayseri arasındaki tarihi ticaret yollarını tutan bir noktada bulunmaktaydı. Zeytun kazası Osmanlı tarihi boyunca çok sayıda isyan hareketinin başladığı yer olarak bilinmektedir. Dağlık coğrafyada derin su geçitleriyle çevrili olduğu için korunması kolay olan yerleşim, bölgede eşkıya gruplarının da sığınağı olarak bilinir. Osmanlı'nın son döneminde gerçekleşen isyanlarla mücadele etmek için köyün karşı yamaçlarında (bugün kışla mahallesi) askeri garnizon kurulmuştur. Bu dönemde yaşanan iki büyük isyanın izleri hâlâ görülebilir. 1915 sonrası yerleşke tamamen terk edilmiştir. Köyün ismi, Ermeni isyanının bastırılması sırasında öldürülen binbaşı Süleyman'ın anısına değiştirilmiştir. 1930'lardan sonra köye Selanik'ten gelen mübadiller yerleştirilmiştir. Bugün köyde yaşayan nüfusun tamamı bu dönem gelen Selanik göçmenlerinden oluşmaktadır. Köyün 19. yüzyıldaki fiziki yapısından günümüze çok az iz kalmıştır.

Kendini Koruyan Kentler Programı

Anadolu kentlerinde kültürel kimliğin ve tarihi dokunun korunmasına yönelik çalışmalarda, "yerinde, yerel birikimle koruma" yaklaşımını savunan ÇEKÜL Vakfı, kurulduğu ilk yıllarda 7 Bölge 7 Kent Projesi ile başladığı yaygın kentsel koruma çalışmalarına, Kendini Koruyan Kentler Programı ile devam ediyor. ÇEKÜL Kent Çalışmaları uzmanları tarafından her yıl ihtiyaç analizleri doğrultusunda güncellenerek devam eden program, kapsamlı verilerin ÇEKÜL bünyesinde toplanmasına, arşivlenerek yeni planlamalar yapılmasına olanak veriyor.

Tarihi Kentler Birliği üyesi tüm belediyelerin katılımına açık olan Kendini Koruyan Kentler Programı, gerek kentin kaynaklarının doğru projeler için kullanılmasını, gerekse ÇEKÜL Vakfının kentsel koruma disiplindeki 30 yıllık deneyiminden yerel yönetimlerin en iyi şekilde faydalanabilmesini amaçlıyor.

Bu süreçte; ÇEKÜL Evinde düzenlenen Çarşamba Kent Toplantıları, Kendini Koruyan Kentler Programı için bir tanışma görevi üstlendi. Çarşamba Kent Toplantılarında ihtiyaçları tespit edilen kentler için saha çalışmaları yürütülüyor. 2019 yılında Hekimhan, Kendini Koruyan Kentler Programına dâhil edildi. Geçmiş yıllarda programa dâhil edilen kentlerin bilgileri, geçen yıllardaki çalışma raporlarında detaylarıyla yer almaktadır.

Kent Müzeleri ve Arşivleri Envanteri Hazırlanıyor

Sayıları her geçen yıl artan kent müzeleri ve arşivlerin kurulması sürecinde aktif çalışan ÇEKÜL Kent Çalışmaları, Tarihi Kentler Birliğine bağlı belediyelerin müze envanter çalışmasını yürütüyor. Tarihi Kentler Birliği üyesi belediyelere bağlı 277'si açılmış, 64'ünde ise çalışmaları devam eden toplam 341 müzenin 2019 yılında envanter kaydı oluşturuldu. Envanterin bir online haritaya taşınması için çalışmalar yürütülüyor.

Restorasyon Proje ve Uygulamaları Arşivleniyor

Her yıl yüze yakın projenin incelendiği, Tarihi Kentler Birliğinin Kültürel Mirası Koruma Özendirme Yarışması ile Tarihi Kentler Birliği Müze Özendirme Yarışmasının raportörlüğü ÇEKÜL Kent Çalışmaları tarafından yürütülüyor ve sonuçların yer aldığı katalogların, kültürel mirasın korunmasında rol alan kesimlere ulaşması sağlanıyor.

2019 yılında, iki yarışmada toplam 83 proje ve uygulama incelenerek yayına dönüştürüldü. Hazırlanan yarışma kataloglarına TKB web sitesinden erişmek mümkün. Özendirme yarışmalarıyla, TKB üyesi belediyelerin başarılı proje ve uygulamaları kayıt altına alınarak, geniş bir envanter oluşması sağlanıyor.

Yerel Kimlik Dergisi İçin Araştırmalar Yapılıyor

ÇEKÜL Vakfı tarafından yayıma hazırlanan, Tarihi Kentler Birliğinin *Geçmişten Geleceğe Yerel Kimlik* dergisi için araştırma, inceleme ve değerlendirme yazılarıyla katkı sunan ÇEKÜL Kent Çalışmaları uzmanları, alanda edindiği bilgileri geniş kesimlerle paylaşıyor.

Seyhan'da Eski İzler

Çukurova'nın en eski yerleşim alanlarından olan; ilk buluntuların ortaya çıkmasıyla ÇEKÜL Çarşamba Kent Toplantılarının önemli gündem maddelerinden birini oluşturan ve ÇEKÜL Akademisinin Alanda Eğitim Programının durakları arasında yer alan Tepebağ Höyüğü, üniversitelerin mimarlık bölümü öğrencilerine tarihi alanda canlandırma çalışmalarına zemin oldu. TMMOB Mimarlar Odası Adana Şubesi tarafından, Seyhan Belediyesi ve Çukurova Üniversitesinin desteği ve Türkiye'nin değişik üniversitelerinden 30 mimarlık öğrencisinin katılımıyla düzenlenen "Tepebağ Höyüğü-Eski İzlerle Yeni Çizgiler" başlıklı yaz okulu, mimar ve akademisyenlerin deneyim ve bilgi paylaşımının ardından proje sunumlarıyla son buldu. Tepebağ Höyüğü'nün tanıtımı ve toplumda koruma bilincinin geliştirilmesi amacıyla 30 Ağustos-7 Eylül tarihleri arasında düzenlenen yaz okulunda 15 mimarın yürütücülüğünde pek çok atölye yapıldı. Yaz okulu kapsamında ÇEKÜL Kent Çalışmaları Koordinatörü, mimar Alp Arisoy da "Tarihi Alanda Kentsel Ölçekte Koruma ve Canlandırma" başlıklı atölyenin yürütücülüğünü üstlendi.

Seyhan Belediyesi, Tarihi Kentler Birliği tarafından düzenlenen Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma Proje ve Uygulamalarını Özendirme Yarışmasının 17'incisinde "Tepebağ Kentsel Sit Alanda İçindeki Koruma Projeleri" ile Jüri Özel Ödülüne değer bulunmuştu.

KÜLTÜREL MİRAS

ÇEKÜL ANADOLU ARAŞTIRMALARI

Anadolu Araştırmaları, vakıf bünyesinde özellikle kültürel mirasın korunması konusunda bilimsel araştırmalar yürütüyor. ÇEKÜL'ün kamu-yerel-sivil-özel kesimleri biraraya getirme geleneğini devam ettiren Çarşamba Kent Toplantılarının verileri de ANAR bünyesinde toplanıyor.

İstanbul'un tarihi boyunca kültür ve bilim alanında önemli bir merkez olan Beyoğlu ve çevresi son yıllarda Türkiye'nin en önemli akademik araştırma adacıklarından biri haline gelirken, bu zengin araştırma adasının ortasında, kültürel ve doğal mirası koruma hareketlerinin belleği niteliğindeki Bilgi Belge Merkezi de, yıllar içinde ÇEKÜL Anadolu Araştırmaları başlığı altında yeni bir boyut kazandı.

Tarihi Kentler Birliğinin Anadolu toplantılarındaki koruma gündeminin oluşturulması, yer altı mirası araştırma çalışmaları, temsilcilerin yürüttüğü örgütlenme çalışmalarının desteklenmesi ve tüm bu süreçlerde elde edilen bilgilerin kitap, envanter, harita gibi yayınlara dönüştürülmesine, Prof. Dr. Metin Sözen'in önderliğinde, uzmanların desteğiyle ANAR kapsamında devam ediliyor.

ÇEKÜL Çarşamba Kent Toplantıları

Her hafta Beyoğlu'ndaki tarihi ÇEKÜL Evinde yapılan Çarşamba Kent Toplantıları, yerel yönetimler ve kent temsilcilerinin hazırladığı koruma odaklı yol haritalarına uzman katkılarıyla yön verilmesini amaçlıyor. Anadolu'nun her ölçekteki yerleşmesinden gelen tasarım, uygulama ve işlevlendirme modelleri inceleniyor. Yeni kavramlar ve yaklaşımlar tartışılıyor. Toplantılara katılan kentler doğal ve kültürel varlıklarını, projelerini ve geleceğe dair planlarını raporlar ve sunumlar eşliğinde, Prof. Dr. Metin Sözen başkanlığında biraraya gelen ÇEKÜL uzman ekibine sunuyor.

Uygulamada deneyimli uzmanların gönüllü desteğiyle; müze çalışmaları, restorasyon, sokak sağlıklılaştırma, geleneksel yaşam kültürü, envanter çalışmaları ve çevre koruma başlıklarında planlanan koruma projeleri inceleniyor ve uzmanlar tarafından takip ediliyor. 2011-2019 yılları arasında 217 yerleşimden 1100 kent temsilcisi Çarşamba Kent Toplantılarının misafiri oldu.

Fotoğraflar: 1) Antalya Kaş Belediyesi, 2) Kütahya Simav Belediyesi, 3) Malatya Yeşilyurt Belediyesi, 4) Niğde Belediyesi, 5) İzmir Foça Belediyesi, 6) Ordu Belediyesi, 7) Havran Belediyesi, 8) Bursa Gürsu Belediyesi, 9) İzmir Beydağ Belediyesi

Yer Altı Mirası Araştırmaları

ÇEKÜL Vakfı ve Obruk Mağara Araştırma Grubu 2011 yılından bu yana yer altı mirası araştırma çalışmalarını yürütüyor. Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin desteğiyle 2011 yılında "Altı da Üstü de Kültür" sloganıyla başlayan araştırmalar Kayseri, Şanlıurfa, Kahramanmaraş gibi kentlerde devam ediyor. (Araştırmaların raporları ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezinde matbu ve <http://www.obruk.org/tr> web sitesinde online olarak erişime açılıyor.) Gaziantep'in livas ve kastellerinin belgelenecek 2018 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine alınması, bu çalışmanın olumlu sonuçları arasında yer alıyor. Kayseri Büyükşehir Belediyesinin desteğiyle 2013 yılından bu yana devam eden çalışmalar kapsamında ise Ali Dağı, Ötedere Vadisi, Ağırnas, Erdemli ve Develi, Koramaz Vadisindeki araştırmalarla pek çok yer altı şehri ve mağarası keşfedildi. ÇEKÜL Kayseri Bölge Koordinatörü Prof. Dr. Osman Özsoy'un doğrudan takip ettiği Koramaz Vadisindeki envanter ve koruma çalışmaları; kırsal miras, fosil yatakları, somut ve somut olmayan kültürel miras, doğal miras ve Kültepe Ören Yeri gibi farklı alanlarda da boyutlanıyor. Çok katmanlı bu havzadaki çalışmaların UNESCO Dünya Mirası Aday Listesine girmesi için dosya hazırlıkları ise 2019 yılında hız kazandı.

Gaziantep Metin Sözen Eğitim ve Kültür Merkezi

14 Ocak 2012'de hizmete açılan Gaziantep Metin Sözen Eğitim ve Kültür Merkezi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından, kentin kültürel devinimi süreci boyunca yanında ve başında olan, her aşamada desteğini ve yol göstericiliğini esirgemeyen Prof. Dr. Metin Sözen başta olmak üzere, ÇEKÜL Vakfına bir değerlilik örneği olarak tahsis edilmişti. Bölgede yapılan kültürel mirasın korunması çalışmalarına eğitimler ve çeşitli etkinliklerle farklı bir boyut kazandıran Metin Sözen Eğitim ve Kültür Merkezi, 2019 yılında da çeşitli etkinliklere ev sahipliği yaptı. Obruk Mağara Araştırma Grubunun çalışmaları 2019 yılında da desteklendi. Ölçüm, fotoğraflama ve haritalama çalışmaları yoğun bir emekle devam etti.

Yesemek Taş Ocağı ve Heykel Atölyesinin UNESCO Dünya Mirası Listesine girmesi süreci takip ediliyor. Alan yönetimi planının hazırlanması, öğrenci kampları, halkı bilgilendirme toplantıları gibi tüm çalışmalara destek veriliyor. Metin Sözen Eğitim ve Kültür Merkezi ayrıca Gaziantep Büyükşehir Belediyesi KUDEB ekibiyle de koordineli çalışarak kentte ve çevresindeki koruma çalışmalarını izliyor, değerlendiriyor. Merkezdeki çalışmalar ÇEKÜL temsilcisi Zafer Okuducu önderliğinde yürütülüyor.

Arapgir'de ÇEKÜL Vakfı Temsilcilik Ofisi Açıldı

Sokak sağıklaştırma çalışmasını Malatya Valiliği Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile KUDEB'in yaptığı tarihi İpekçi Sokağı, ÇEKÜL Vakfı Arapgir Temsilciliği Ofisine kavuştu. Restorasyonu Arapgir Kültür Derneği tarafından yapılan iki katlı yapının giriş katı turizm bilgilendirme, dernek idare merkezi ve ÇEKÜL Vakfı Temsilcilik Ofisi olarak kullanılırken; üst kat, kentin geleneksel yaşam, yemek ve müzik kültürünün tanıtıldığı bir merkez olarak değerlendirildi. Binanın açılış töreni, ÇEKÜL Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi, şehir plancısı A. Faruk Göksu, ÇEKÜL Vakfı Çarşamba Kent Toplantıları uzmanı Hurşit Arslan, ÇEKÜL Vakfı Arapgir Temsilcisi ve Arapgir Kültür Derneği Başkanı Ahmet Tuncay Çağdaş ile Arapgir, Ağın, Arguvan, Divriği, Kemaliye, İliç ve Keban belediye başkanlarının katılımıyla yapıldı.

Tarihi İpekçi Sokağı, kentin turizm merkezi olarak kabul ediliyor. Tarihi dokuyu simgeleyen Millet Han, Mirlica Ahmet Bey Camisi ve Çarşı Hamamı bu bölgede bulunuyor. Sokaktaki üç konak, sokak sağıklaştırması çalışması kapsamında restore edilerek işlevlendirildi. ÇEKÜL Vakfının kırsal miras ve Fırat Havzası bütününde sürdürdüğü çalışmalar, bölgede devam ediyor. Arapgir Temsilciliği, çalışmaların koordinasyonunda önemli bir konuma sahip olacak.

Fırat Havzası İçin Vizyon Programı

Tarihi Kentler Birliği ve ÇEKÜL Vakfı işbirliğiyle 3-5 Ekim tarihleri arasında düzenlenen "Fırat Havzası 2023 Ortak Değer Ortak Gelecek" başlıklı toplantı dizisi Harput, Pertek, Palu ve Kovancılar'da gerçekleşti. Toplantılara ÇEKÜL Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi, şehir plancısı A. Faruk Göksu, ÇEKÜL Vakfı Çarşamba Toplantıları Uzmanı Hurşit Arslan ve Malatya ÇEKÜL Doğu Anadolu Araştırmaları Merkezi Koordinatörü, sanat tarihçisi Levent İskenderoğlu, ÇEKÜL Malatya temsilcisi Bekir Sözen ile akademisyenler, STK temsilcileri ve yerel uzmanlar katıldı.

Malatya'da başlayıp Elazığ'da devam eden ve Arapgir'de Fırat Nehrine kıyısı olan yerleşimlerden geniş bir katılımı yapılan toplantılarda Fırat'ın ortak değerleri ele alındı; ortak gelecek için öneriler geliştirildi. Kültür birikimine kaynaklık eden birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış bu su havzasının öneminin vurgulandığı çalıştayda Fırat Havzası 2023 projesine dair yapılan kapsamlı sunumlar, İstanbul'da düzenlenmesi planlanan bir toplantıyla tekrar gündeme alınacak; somut önerilerle bir yol haritası çizilecek.

ÇEKÜL Doğu Anadolu Araştırmaları Merkezi

Fırat Havzası, havza ölçeğinde olduğu kadar ulusal ve uluslararası ölçekte de önemli değişimleri tetikleyebilecek bir mirasa sahip. ÇEKÜL Vakfı, havzada yürütülen tüm çalışmaları daha yakından takip etmek için ÇEKÜL Doğu Anadolu Araştırmaları Merkezini Malatya'da kurdu. Levent İskenderoğlu'nun koordinatörlüğünde yürütülen çalışmalar, ÇEKÜL Malatya Temsilci Bekir Sözen, Arapgir Temsilcisi Ahmet Tuncay Çağdaş'ın ve bölgedeki gönüllülerimizin katkısıyla, havzadaki en küçük yerleşmeye kadar ulaşmaya başladı. TKB Malatya toplantısı kapsamındaki alan inceleme gezisinde ÇEKÜL Vakfı Doğu Anadolu Araştırmaları Merkezinde bir değerlendirme toplantısı yapıldı. Toplantıda Levent Vadisinde, Malatya merkez ve ilçelerde yürütülen koruma başlıkları paylaşıldı. Somut olmayan kültürel mirasın arşivlenmesi için sözlü tarih çalışmalarının hızlandığı bilgisi verildi. Toplantıyı meslek odalarından temsilciler de izledi.

Kemaliye'den Koruma Çağrısı

Kemaliye başta olmak üzere Arapgir, Divriği ve Ağın ilçelerini etkileyecek maden arama ve çıkartma faaliyeti, 2019 yılında bölgedeki ÇEKÜL temsilcilerin gündemindeydi. ÇEKÜL Arapgir Temsilcisi ve Arapgir Kültür Derneği Şube Başkanı A.Tuncay Çağdaş konuyu, Arapgir Postası Gazetesindeki köşesine taşırken, Kemaliye gönüllümüz Kadriye Ayda ve KEMAV Vakfının da çabalarıyla maden arama çalışmalarına itiraz süreci takip ediliyor. Kentlilerin gündeminde öncelikli olarak yer alan maden arama çalışmalarının kültürel ve tarihi mirası, endemik bitki örtüsü ve doğal güzellikleriyle ulusal ve uluslararası turizm hareketinin yoğunluğuyla Yukarı Fırat Havzasının dikkat çeken kenti Kemaliye'ye olumsuz etkileri ÇEKÜL temsilci ve gönüllülerin desteğiyle raporlanıyor.

Şehir Planlama Öğrencileri ÇEKÜL Evindeydi

Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubasının 2019'da 2'incisini düzenlediği Planlama Öğrencileri Kış Eğitim Kampı kapsamında, Türkiye'deki farklı üniversitelerin şehir ve bölge planlama bölümlerinde eğitim alan 20 öğrenci, ÇEKÜL Evindeydi. ÇEKÜL Kent Çalışmaları ekibinden şehir plancısı Ahmet Onur Altun, öğrencilere "Kültür Öncelikli Bölgesel Planlama ve Kültür Rotaları" başlıklı bir sunum yaptı.

Sunumda, kültür öncelikli stratejik planlama süreçleri, kamu-sivil-yerel işbirliği, doğal ve kültürel mirasın korunmasında sivil toplumun rolü ve kültür rotalarının önemi vurgulandı. Öğrenciler sunumun ardından, ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen ile biraraya geldi. Sözen, farklı kentlerden gelen öğrencilerin birliktelik duygusuyla yeni deneyimler kazanmasının önemli olduğunu belirtti ve bu deneyimlerin meslek hayatlarını şekillendireceği mesajını verdi. Öğrenciler Kış Eğitim Kampı kapsamında, Kadıköy Yeldeğirmeni'nde yapılan kentsel canlandırma ve kentsel tasarım çalışmalarını da yerinde inceledi.

Seyhan'dan Metin Sözen KUDEB Binası

Seyhan Belediyesi, KUDEB'in çalışmalarını yürüteceği Ulucami Mahallesi, Arap Musa mevkisinde bulunan ve Adana'nın sivil mimarisini yansıtan tarihi bir yapıyı restore ederek ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen'in ismini verdi. 1898 yılında inşa edilen ve bir dönem Teşkilat-ı Mahsusa binası olarak kullanılan yapıda, Seyhan Belediyesinin yürüttüğü restorasyon çalışması 2019 yılında sona erdi ve açılışı yapıldı. 200 metrekare olan tarihi yapı 3 kattan oluşuyor.

Adana'nın tarihi çekirdeği Seyhan'da yürütülen koruma çalışmaları, KUDEB ekibinin disiplinli çalışmalarıyla son yıllarda kentte görünür olmaya başladı. ÇEKÜL Çarşamba Kent Toplantıları, TKB toplantıları, ÇEKÜL Akademi eğitimleri, hibe programları, Özendirme Yarışmaları gibi hem bilgi ve eğitim hem kaynak ve tanıtım alanlarında eş zamanlı çalışan Seyhan Belediyesi KUDEB ekibi, tarihi dokunun korunması için yürütülen olumlu politikalarla başarılı çalışmalar yürütüyor. Tepebağ sit alanında ve çevresindeki mahallelerde yapılan restorasyon, sokak sağlıklılaştırması ve çevre düzenlemeleriyle Seyhan canlanmaya başladı.

KÜLTÜREL MİRAS

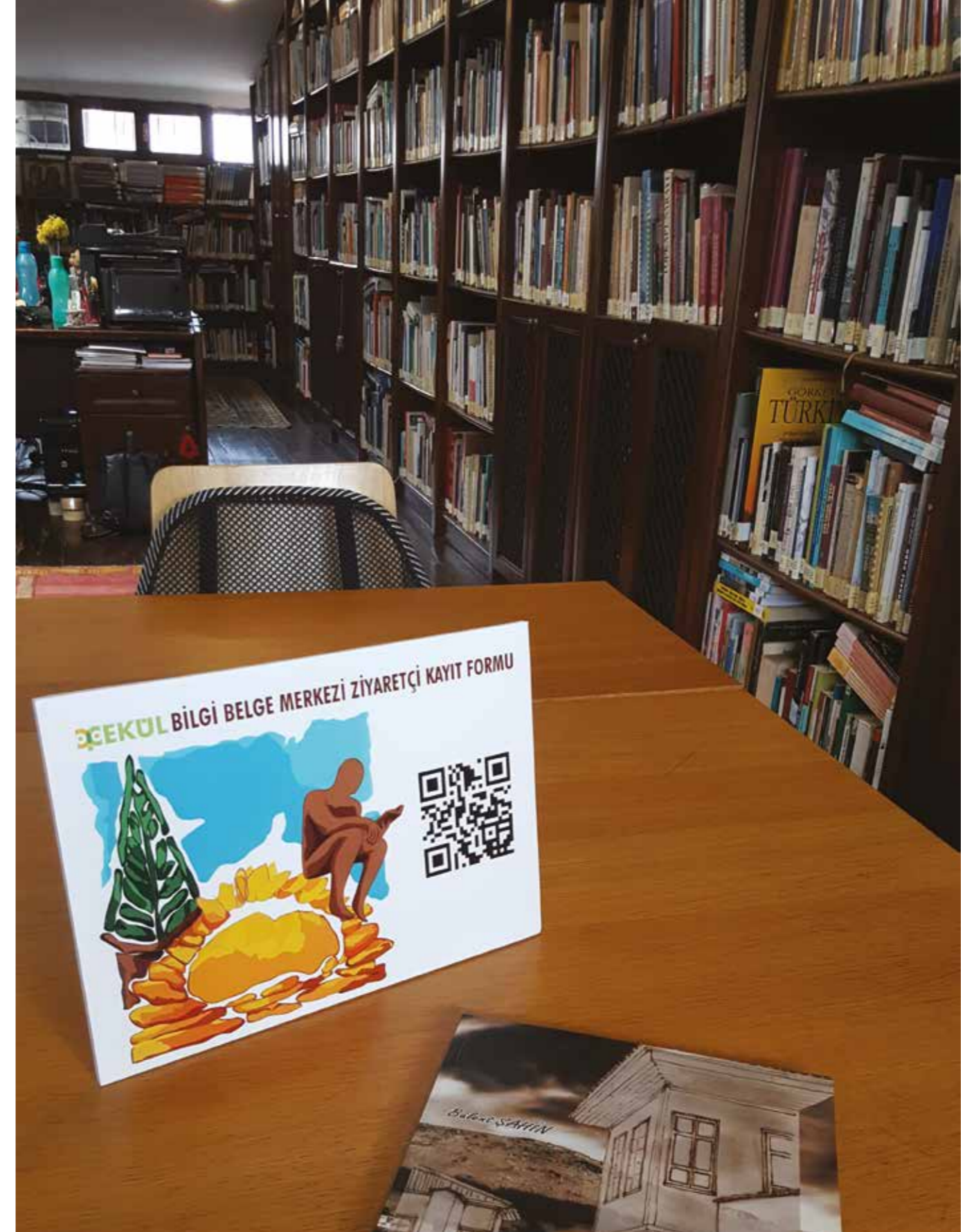
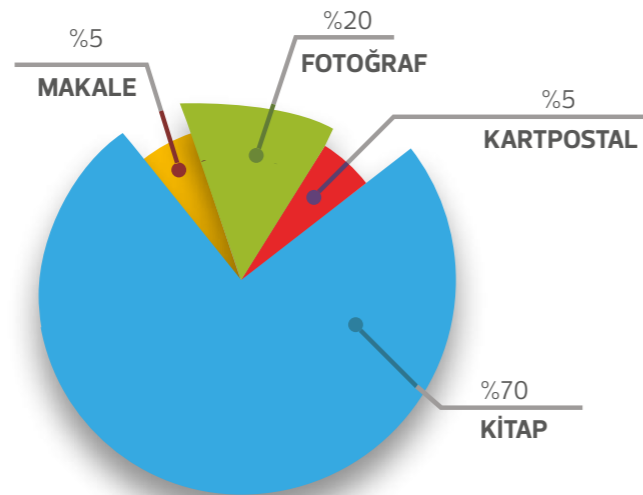
ÇEKÜL BİLGİ BELGE MERKEZİ

ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi Türkiye'nin doğa, tarih, mimarlık ve kültür tarihi alanlarında uzmanlaşmış arşiv ve kütüphanesiyle, araştırma ve eğitim çalışmaları yürütüyor. 1996 yılında ÇEKÜL Yüksek Danışma Kurulunun önerisiyle "7 Kitap Kütüphanesi" adıyla kurulan kütüphane, Gençlik Biriminin çağrısıyla, çok sayıda kitapseverin 7 veya katları sayısındaki kaynak kitap bağışlarıyla büyüdü ve vakfın 1998 yılında taşındığı ÇEKÜL Evinin çatı katında okurların hizmetine açıldı.

ÇEKÜL Anadolu Araştırmaları bünyesinde örgütlenen, bugünkü adıyla ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi, arşiv ve kütüphane hizmetleriyle çevre ve kültür alanında yapılan çalışmaların önde gelen başvuru merkezlerinden biri. ÇEKÜL Vakfı Koleksiyonu, Sinan'a Saygı Kitaplığı, Anadolu Kent Arşivi ve Prof. Dr. Metin Sözen Özel Arşivi olmak üzere 4 bölümden oluşan Bilgi Belge Merkezinde, sayısı 47 bine ulaşan materyal bulunuyor.

Akademisyenler, öğrenciler, araştırmacılar, yazarlar, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri kütüphaneyi yoğun ziyaret edenler arasında. Bilgi Belge Merkezi, erişimi kolaylaştırmak ve daha çok kullanıcıya ulaşabilmek amacıyla, Kent Arşivi koleksiyonunu 2016 yılında dijitalleştirerek kullanıma açtı. Araştırmacılar, ÇEKÜL Dijital Kent Arşivine <http://katalogtarama.cekulvakfi.org.tr/> adresinden ulaşabiliyor.

2019 yılında ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi koleksiyonuna 1340 kitap, 2 bin fotoğraf kaydedildi.

Koleksiyon Geliştirme Çalışmaları ve Ziyaretçiler

ÇEKÜL Vakfı Bilgi Belge Merkezinin koleksiyonunda bulunan toplam materyal sayısı 2019 yılında, 52 bin 430'a yükseldi. Yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve bireylerden bağış ve satın alma yoluyla Bilgi Belge Merkezi koleksiyonuna 1340 kitap dahil edildi. Ayrıca 2000 adet fotoğraf da koleksiyona eklendi. ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen Kişisel Arşivi kapsamında ise Anadolu'ya ait kartpostal ve gravürlerin, projelerin ve Sözen'e ait tüm yazıların taranarak envanterleme işlemleri tamamlandı. Yaklaşık 2 bin adet fotoğraf taranarak, bibliyografik kataloglamaları yapıldı. Buna göre Metin Sözen Kişisel Arşivinde; eğitim ve çalışma hayatını kapsayan projeler, ödevler, Safranbolu araştırmaları, Milli Saraylar dönemi, fotoğraflar, kartpostallar, gravürler, yazışmalar, belgesel filmler, etkinlikler, haritalar ve biyografiler gibi bölümlerden oluşan ortalama 16 bin 500 belge yer alıyor. Bilgi Belge Merkezindeki tüm bu zengin koleksiyondan yararlanmak isteyen; dijital olarak 207 kullanıcıyla iletişime geçildi ve 283 yeni araştırmacı sisteme kayıt oldu. Fiziki olarak ise ortalama 60 araştırmacı kütüphaneyi ziyaret etti.

Prof. Dr. Metin Sözen ile Sözlü Tarih Çalışması

Yazarlığını ÇEKÜL Yüksek Danışma Kurulu üyesi Avniye Tansuğ'un üstlendiği Prof. Dr. Metin Sözen sözlü tarih çalışması, 2019 yılında yoğun bir araştırma süreciyle devam etti. Ses kayıtları, Metin Sözen arşivi görsellerinin seçilmesi gibi belgelemeler Bilgi Belge Merkezi ve Anadolu Araştırmaları ekibinin desteğiyle yürütüldü. Metin Sözen'in Anadolu'nun farklı kentlerinde geçirdiği çocukluk yılları, üniversite hayatıyla birlikte hız kazanan Anadolu'nun kültür mirasını inceleme gezileri ve kazı çalışmalarına verilen destekler, gazetecilik yılları, Milli Saraylar dönemi gibi kilit başlıklara odaklanacak sözlü tarih çalışmasının 2021 yılında kitaba dönüştürülmesi hedefleniyor.

BiblioPera: Beyoğlu Araştırma Merkezleri Ağı

ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi, İstanbul Beyoğlu'nda 14 uluslararası araştırma merkezinin işbirliği projesi olarak başlayan, yıllar içinde kapsamı genişleyen bir bilgi ağı olan BiblioPera'nın üyeleri arasında. Kütüphane toplu kataloğunun omuzlarında yükselen BiblioPera, araştırma merkezi kütüphanelerinin çok dilli koleksiyonlarını biraraya getirdi ve sosyal bilimler, sanat ve beşeri bilimlerde araştırma ve etkinlikler için yeni bir işbirliği platformu yarattı. İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen ve Koç Üniversitesi Suna Kıracık Kütüphanesi tarafından yürütülen, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, Koç Üniversitesi Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi, SALT Araştırma, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Hollanda Araştırma Enstitüsü, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, Orient-Institut Istanbul, İsveç Araştırma Enstitüsü ve Yunanistan Başkonsolosluğu Sismanoglio Megaro, Yapı Kredi Araştırma Kütüphanesi, ÇEKÜL Vakfı, Türkiye'de Amerikan İlmî Araştırmalar Enstitüsü ve ARTER kütüphanelerinin ortaklığında meydana gelen BiblioPera'nın misyonu, Türkiye üzerine tarih, arkeoloji ve sosyal bilim alanlarındaki araştırmaları teşvik etmek ve Beyoğlu'na yeni

bir araştırma kimliği kazandırmak. Kütüphane Haftası etkinlikleri kapsamında düzenlenen BiblioPera turuna ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi de ev sahipliği yaptı. 27 farklı kurumdan katılımcı, tarihi ÇEKÜL Evini ziyaret etti. BiblioPera sosyal medya hesaplarından paylaşılacak üzere içerikler hazırlandı ve Bilgi Belge Merkezinin tanınırlığı artırıldı.

Kent Müzeleri Nasıl Kurulur?

ÇEKÜL Akademisinin "Kent Bellekleri Kurulum, Yönetsel Yapılanma, Fiziki Yapılanma" başlıklı eğitimi, ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi Koordinatörü Ayşen Kılıç Özaraslantürk'ün de arasında olduğu bir uzman ekibin eğitmenliğinde düzenleniyor. Kent ve kentli arasındaki ilişki, kent envanterlerinin hazırlanma süreci ve önemi ile bunun sürdürülebilirliğinin sağlanması, kent arşivlerinin kurulum aşamaları ve fiziki yapılanmaları bu eğitimde detaylarıyla paylaşılıyor. Akademi'nin "Kentler ve Müzeleri; Kurulumdan İşletmeye Eğitim Programı" da yine Ayşen Kılıç Özaraslantürk'ün eğitmenliğinde, kurulum süreçlerine odaklanılan bir içerikle katılımcılarla paylaşıldı.

EĞİTİM

ÇEKÜL AKADEMİ
ÇEKÜL BİLGİ AĞACI

EĞİTİM

ÇEKÜL AKADEMİ

2019'da eğitimlerinin 10'uncu yılını tamamlayan ÇEKÜL Akademi, ÇEKÜL Vakfının koruma çalışmalarında benimsediği bütüncül koruma anlayışı ile yaşayarak-öğrenerek-deneyim paylaşarak edindiği birikimi, Tarihi Kentler Birliğine üye belediyelerin korumadan sorumlu uzmanlarına aktarmayı sürdürüyor.

2019 yılında Kentsel Koruma Eğitimleri Programı başlığı altında 18 eğitim; Alanda Eğitim Programı kapsamında 6 eğitim ve 3 modülden oluşan Alan Yönetimi Eğitim Programı (AYEP) başarıyla tamamlandı. "Kentler ve Müzeleri; Kurulmdan İşletmeye" başlığındaki yeni eğitim programıysa 2019 yılında ilk defa uygulandı.

ÇEKÜL Akademi eğitimlerine bu yıl 100 farklı belediyenin kentsel ve kültürel miras proje ve uygulamalarında görevli; mimar, restoratör, peyzaj mimarı, sanat tarihçisi, şehir plancısı, inşaat mühendisi, arkeolog, harita mühendisi ve benzeri uzmanlık sahibi profesyoneller katıldı.

Kentsel koruma ana başlığı altında koruma kültürü ve bilinci, basit onarım ilke ve esasları, restorasyon teknikleri gibi konularda 18 eğitim verildi. İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Vakıfsu Şube Müdürlüğü destekleriyle düzenlenen Kentsel Miras Kapsamında Su Yapılarına Bakış ve Koruma Süreci Eğitimi, yeni eğitim başlığı olarak Güz Dönemi programına alındı. Adalar Belediyesinin katkılarıyla Güz Döneminde İstanbul'da Kültürel, Doğal ve Tarihi Mirasın Korunması; Adalar Örneği başlığında yeni bir eğitim daha yapıldı.

Kentsel Koruma Eğitimleri Programı

Belgrad Ormanındaki Tarihi Su Yapıları

İstanbul'un Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde inşa edilen, kent kimliğinin önemli bir parçası olan bent ve kemerler, ÇEKÜL Akademini, İSKİ'nin (İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi) katkısıyla düzenlediği "Kentsel Miras Kapsamında Su Yapılarına Bakış ve Koruma Süreci" eğitiminde ele alındı. Tarihi su yapıları, İSKİ Vakıfsu Şube Müdürlüğü uzmanlarının rehberliğinde düzenlenen bir inceleme gezisiyle yakından incelendi. Su yapılarına insanlık tarihinin mirası ve kentsel peyzaj unsuru olarak bütüncül bir çerçevede yaklaşan ve su yapılarındaki koruma çalışmalarını takip etmeyi amaçlayan eğitim üç gün sürdü. TKB üyesi belediyelerin özellikle su yapılarının korunması alanında ve diğer ilgili birimlerinde çalışanlarına açık olan eğitimin ilk gününde İSKİ Vakıfsu Şube Müdürü, restoratör mimar Murat Kıyıcı, İstanbul'daki su sistemleri ve yapıları; mimar Karsu Hatipoğlu ve inşaat mühendisi Meltem Ög yapıların restorasyonu hakkında bilgi verdi. Eğitim, 2'inci gün Belgrad Ormanındaki alan gezisiyle devam etti. Vakıfsu Şube Müdürlüğünden restoratör Aygül Dumanoglu rehberliğinde Sultan II. Mahmud Bendi, Valide Sultan Bendi, Sultan Mahmut Kemeri, Büyük Bent, Çifte Havuz ve Kirazlı Bent yapıları gezildi; katılımcıların bentlere ilişkin soruları yanıtlandı. Eğitim, Obruk Mağara Araştırma Grubundan Ali Yamaç'ın "Anadolu'da Farklı Bir Su Sistemi; Gaziantep Yeraltı Su Sistemleri; Kasteller ve Livaslar" başlıklı sunumu ve sertifika töreniyle 3'üncü gününde son buldu. Eğitim kapsamında katılımcılara *İstanbul Su Yolları ve Su Yapılarının Tarihçesi* kitabı hediye edildi.

İstanbul'da Kültürel, Doğal ve Tarihi Mirasın Korunması: Adalar Örneği

ÇEKÜL Akademi, Kentsel Koruma Eğitimleri kapsamında İstanbul'da Kültürel, Doğal ve Tarihi Mirasın Korunması; Adalar Örneği başlıklı eğitimi 9-11 Ekim tarihlerinde gerçekleştirdi. Geçmişten bugüne balıkçı köyü, sürgün alanı, inziva mekânı ve sayfiye yerleşimi gibi kimlik öğeleri taşıyan Adalar'ı tanıma, yerinde gözlemlene ve mevcut sorunlarını ortaya koyarak çözüm önerileri üzerine deneyim paylaşımını hedefleyen eğitime; Akseki, Kartal, Tirebolu, Sarıyer, Beşiktaş ve Eyüpsultan belediyeleri ile İstanbul Büyükşehir Belediyesinden 16 uzman katıldı.

Eğitim, sanat tarihçisi Yunus Muluk'un Adalar'la ilgili genel bilgiler içeren sunumuyla Adalar Belediyesi Meclis Salonunda başladı. Kentin nüfus, ulaşım, imar planı gibi önemli konu başlıklarına ve sorunlarına değinen Muluk'un sunumunun ardından Büyükkada'da alan ziyaretine çıkıldı ve önemli sivil mimarlık örnekleri incelendi. 2018 yılında Avrupa'nın Tehlike Altındaki 7 Kültürel Mirasından biri kabul edilen Büyükkada Rum Yetimhanesi de ziyaret edilen yapılardan biri oldu. Ağır hasarlı ve bütünüyle çökme tehlikesi altında olan yapıda, onarımın başlaması bekleniyor. Büyükkada inceleme gezisi, Aya Yorgi Kilise ve Manastırı ziyaretiyle son buldu. Eğitime katılan uzmanlar, bu noktadan adayı kuşbakışı görerek, başka bir bakış açısıyla değerlendirme yapma imkânı buldu.

Eğitim 2'inci günü Heybeliada gezisiyle devam etti. Gezi kapsamında Heybeliada Aya Triada Manastırı ve Ruhban Okulu ziyaret edildi. Geçmiş 9. yüzyıla kadar

giden ve birçok kez yıkılıp tekrar yapılan Aya Triada Manastırı ile birlikte 19. yüzyılda derslikler, çalışma salonu, öğretmenlere ait bölge, öğrenci yurtları, yemekhane, revir ve kütüphanenin bulunduğu Rum İlahiyet Ortaokulu hakkında da bilgiler alındı.

Kentin önemli kültür sanat etkinlikleri arasında bulunan ve bir süredir Büyükkada'ya da taşan İstanbul Bienali, bu yıl "Yedinci Kıta" temasıyla düzenlenildi. ÇEKÜL Akademi Kentsel Koruma Eğitimlerinin 4'üncüsü, eğitim kapsamında bir de Bienal gezisine fırsat verdi. 16. İstanbul Bienaline ev sahipliği yapan Büyükkada'daki Hacapulos Köşkü (Kaymakamlık Binası), Taş Mektep, Anadolu Kulübü ve Mizzi Köşk gezisi, bu sivil mimarlık örneği yapıların kültür sanat izleyicisiyle buluşmasının etkilerini konuşmaya zemin hazırladı. İnceleme gezisi, Adalar Belediyesi ve Adalar Vakfı işbirliği, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı finansal desteğiyle kurulan Adalar Müzesi gezisiyle devam etti. Eğitim, ziyaretçi yönetimi, planlama ve ulaşım başlıklarını içeren atölye çalışmasıyla son buldu.

Alanda Eğitimler Programı

ÇEKÜL Akademisinin 2012 yılında başlattığı Alanda Eğitimler programı, kentsel kültürel mirası korumakla görevli kadroların, koruma çalışmalarıyla öne çıkan kentlerin deneyimlerini ve elde ettikleri sonuçları yerinde gözlemlenmelerini amaçlıyor. Koruma deneyiminden geçmiş kentlerin koruma vizyonları, planlama yöntemleri, uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm seçeneklerinin yerinde paylaşılmasını ve tartışılmasını sağlıyor. Bu yıl 6 kentte yapılan yerinde eğitimler katılımcılar tarafından ilgiyle karşılandı.

Tarihi Bir Kentin Kimlik Değerlerini Koruma ve Geliştirme: Gaziantep Deneyimi

6-8 Şubat'ta yapılan Gaziantep eğitimine, 23 belediyeden 35 uzman katıldı. Gaziantep ÇEKÜL temsilcisi Zafer Okuducu ve TKB Genel Sekreteri Sezer Cihan'ın da eşlik ettiği eğitimde, kale-çarşı-mahalle bütünde yapılan farklı ölçekteki koruma çalışmaları incelendi; 2018 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine giren Gaziantep Yeraltı Suyu yapıları: Llıvas ve Kesteller hakkında bilgi verildi.

Uygarlık Tarihinin Aydınlanması Yolunda Çok Boyutlu Koruma: Şanlıurfa

21 belediyeden 35 uzmanın katıldığı Şanlıurfa eğitimi, 20-22 Şubat'ta gerçekleşti. Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Orta Fırat Havzasında bulunan ve 12 bin yıllık tarihiyle birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan kentte kültürel mirası koruma çalışmaları yerinde incelendi. İklim ve malzeme yapısının mimariye nasıl yansıdığı; Balıklıgöl ve çevresindeki alt yapı çalışmaları ile Barutçu Han, Çarmelik Camisi ve Kervansarayı, Erişmiş Evi, Rahibeler Evi ile Çetingil Evlerinin restorasyonları; Harran Kentsel Tasarım Projesiyle 113 konik kubbeli evin restorasyon projesi; Balıklıgöl Alan Yönetim Planı; Kızılkoyun ve Urfa Kalesi Batı Nekropolü kazı ve koruma çalışmaları hakkında yereldeki uzmanlardan detaylı bilgi alındı. Göbeklitepe Arkeolojik Alanı, Harran ve kent içindeki kültürel doku ziyaret edildi.

Bütüncül Koruma Sürecinde Kentsel Mirasın Yönetimi: Muratpaşa Örneği

YAPEX Fuarıyla eş zamanlı gerçekleştirilen Muratpaşa eğitimine 33 uzman katıldı. Eğitim kapsamında Antalya'nın eski yerleşim merkezi olan Kaleiçi'ni de sınırları içinde bulunduran Muratpaşa Belediyesinin yoğun turizm baskısı altında kentsel

ve arkeolojik sit alanındaki sokak sağlıklılaştırma, restorasyon ve işlevlendirme örnekleri incelendi. Değirmenönü Kültür Merkezi ve Eski Elektrik Santrali koruma ve işlevlendirme projeleri aktarıldı.

Bütüncül Korumada Tarihine Sahip Çıkan Bir Kent: Odunpazarı

Güz Döneminde 25-27 Eylül tarihleri arasında 21 uzmanın katılımıyla Odunpazarı'ndaki koruma yöntemleri incelendi. Porsuk Çayının güneyinde bulunan konut bölgesi, Kurşunlu Külliyesi, Beyler Konakları, Atlıhan El Sanatları Çarşısı, Dalyancı Konağı, Yağcızade Konağı (Ataol Behramoğlu Kitaplığı), Tayfun Talipoğlu Daktilo Galerisi, Kurtuluş Müzesi, Ahşap Eserleri Galerisi, Cam Sanatları Galerisi ve Müzesi ile Japon Mimar Kengo Kuma tarafından tasarlanan Odunpazarı Modern Müzesi (OMM) ziyaret edildi.

Mimarın Odunpazarı sivil mimarisi, Osmanlı kubbe mimarisi ve geleneksel Japon mimarisindeki öğelerden aldığı referanslarla tasarladığı müze, ilgiyle izlendi. Eğitim kapsamında belediyelerin projeleri için faydalı olacak "Belediyelere Yönelik Ulusal ve Uluslararası Finansal Destekler" sunumu da ufuk açıcı oldu.

Kentsel, Tarihi ve Doğal Mirasın Birlikteliği: Kuşadası Örneği

30 Ekim-1 Kasım tarihleri arasında Kuşadası'ndaki eğitime 25 uzman katıldı. Kuşadası Kadı Kalesi Kazı Başkanı Prof. Dr. Zeynep Mercangöz, 19 yıldır devam eden kazı çalışmaları hakkında bilgi verdi. Kuşadası Belediye Başkan Danışmanı ve ÇEKÜL Kuşadası temsilcisi Dr. Ayşe Şerifoğlu ise Kuşadası Belediyesinin Güney Ege Kalkınma Avrupa Birliği, Yatırım Destek Ofisi ve üniversiteler ile aralarında ÇEKÜL, TÜRÇEV ve ÇEVKO'nun da bulunduğu sivil toplum örgütleri; yanı sıra özel sektörle yürütülen projeler hakkında bilgi verdi. Güney Ege Kalkınma Ajansı iştiraki ve ÇEKÜL Vakfı destekli "Tarihi Kuşadası Limanı ve Kültürel Rotalar Projesi" ile 7 tarihi ve kültürel rota oluşturulduğuna dikkat çeken Şerifoğlu, bu projeye tarihi Kuşadası evlerinin ve yöresel ürünlerin turizme entegre edilmesinin sağlandığını anlattı. Ege Mutfakları Evi, Türk Kahvesi Evi, Sevil-Yaşar Altaş Eğitim ve Kültür Merkezi olarak eski eserlerin restore edildiği ve işlevlendirildiğini söyledi.

Alan Yönetimi Eğitim Programı (AYEP)

ÇEKÜL Akademi öncülüğünde yürütülen ve bu yıl 5'inci ve son kez düzenlenen Alan Yönetimi Eğitim Programı, alan yönetim planı hazırlama sürecindeki ilkeler, uygulamalar, sorunlar ve sonuçları ortaya çıkarmaya yönelik profesyonel bir gelişim programı olarak yürütülüyor.

3 modülden oluşan program; kültürel miras kavramı ve yönetimine ilişkin evrensel normlar, UNESCO Dünya Miras Listesinin kapsamı ve önemi, kültür varlıklarının korunması, yaşatılması ve tanıtılması amacıyla Liste'ye yazdırılması sürecinin, yerel yönetimler tarafından planlanmasına yönelik yöntem ve uygulamaları içeriyordu. UNESCO Dünya Miras Listesine giriş, raporlama ve/veya alan yönetimi konularında çalışmalarını sürdüren kurumların bilgi alışverişinde bulunmalarını kolaylaştırmak amacıyla 2020 yılında, 2015 yılından bu yana elde edilen verilerden oluşan geniş kapsamlı bir rapor hazırlanması ve açık kaynak olarak paylaşılması hedefleniyor.

Kentler ve Müzeleri Kurulundan İşletmeye Eğitim Programı (KEMEP)

Bu yıl ilk defa düzenlenen program, kültür sektöründe güçlenerek ziyaretçilerle bütünleşen ve değer üreten müzelerin yerel yönetimler tarafından planlanmasına yönelik yöntem ve uygulamaları içeriyor. 3 modülden oluşan programın en önemli özelliği kenti, tarihi perspektif içinde, tüm farklılıklarıyla algılanır kılmak, kentte yaşayanların kentlilik bilinci kazanmalarına aracı olan kent müzelerinin, çağdaş müzecilik anlayışı çerçevesinde kültürel ve ekonomik açıdan sürdürülebilirliğini sağlamak üzere çeşitli uygulama modellerini katılımcılara aktarmak.

1. Modül: Kent Bellekleri-Kurulum, Yönetim Yapılanma, Fiziki Yapılanma
2. Modül: Müzelerde Sergileme ve Koleksiyon Yönetimi
3. Modül: Müzede İşletim Modelleri/Alanda Teknik İnceleme Gezisi ve Vaka Analizi: Malatya

Heritage İstanbul'da Göbeklitepe Çalışması

Ülkemizin tarih ve sanat varlığının korunması, saklanması ve gelecek yıllara aktarılması amacıyla düzenlenen ve sektörün tek buluşma noktası olan Restorasyon, Arkeoloji ve Müzecilik Teknolojileri Fuarı Heritage İstanbul, TG Expo'nun organizatörlüğünde bu yıl 4'üncü kez düzenlendi. 11-13 Nisan tarihlerinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün desteğiyle İstanbul'da gerçekleştirilen fuar kapsamında 3 güne yayılan bir konferans dizisi; miras sohbetleri ve atölyeler ilgi gördü.

ÇEKÜL Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi, yüksek mimar Y. Metin Keskin ile Renklerle Miras Suluboya Atölyesi bu kapsamda 13 Nisan Cumartesi günü uygulandı. İnsanlık tarihini değiştiren, bu zamana kadar bilinen en eski yapıt ve tapınaktan 7 bin 500 yıl daha eski olan Göbeklitepe, suluboya atölyesinde eskiz olarak kullanıldı. Bilindiği üzere 2019 yılı, Göbeklitepe Yılı ilan edilmişti. Renklerle Miras Suluboya Atölyesi de 2019 Göbeklitepe Yılı referans aldı.

Hatay İçin ÇEKÜL Akademi ve Doğaka'dan Eğitim İşbirliği

ÇEKÜL Akademi ve Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, Kültür Öncelikli Koruma Yaklaşımı ve Turizm Odaklı Kültür Rotaları Planlama Süreci başlığı altında 3'er gün süren iki eğitim yapıldı. Eğitimler 28 Ocak -2 Şubat tarihleri arasında Hatay'da düzenlendi.

Türkiye'de yeni gelişen bir kavram olan "kültür rotaları"nın planlama süreçleri, ÇEKÜL Akademi ve Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı işbirliği ile hazırlanan eğitim programında, yerel yönetimlerde görev alan uzmanlarla buluştu. Eğitimlerde; yerel yönetimlerin, işbirliğine dayalı bölgesel koruma yaklaşımlarının kültür rotaları aracılığıyla yaygınlaştırılması hedeflendi. İlk eğitim, Kültür Öncelikli Koruma Yaklaşımı ve Turizm Odaklı Kültür Rotaları Planlama Süreci 28 Ocak Pazartesi günü Tıbbi Aromatik Bitkiler Teşhir, Sergi ve Eğitim Merkezinde yapıldı. Kültür Öncelikli ve Turizm Odaklı Koruma, İşlevlendirme ve Kentsel Tasarım başlıklı 2'nci eğitim ise 31 Ocak Perşembe günü düzenlendi. ÇEKÜL Kent Çalışmaları Koordinatörü, mimar Alp Arısoy ile, şehir ve bölge plancısı Esra Karataş Büke, farklı başlıklarda sunumlar yaptı.

EĞİTİM

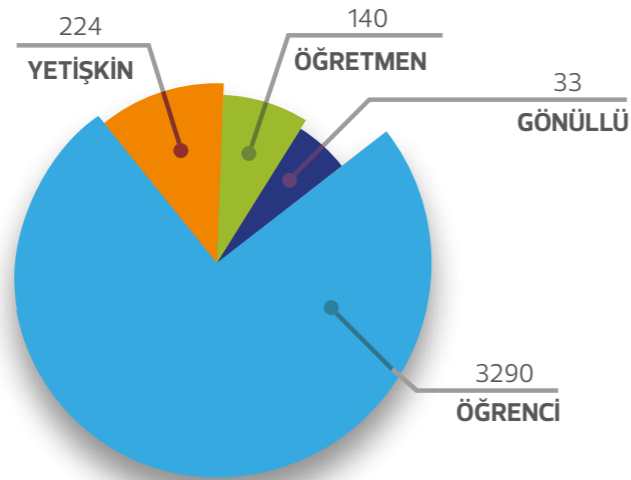
ÇEKÜL BİLGİ AĞACI

Doğal ve kültürel mirasın korunup yaşatılabilmesinde genç kuşakların rolüne inanan ÇEKÜL Vakfı, eğitim çalışmalarını bu hedef doğrultusunda Bilgi Ağacı Eğitim Birimi altında yürütüyor.

ÇEKÜL Bilgi Ağacı, ÇEKÜL Vakfının 30 yıldır Anadolu'da sürdürdüğü çalışmalardan edindiği bilgi ve tecrübesini, çağdaş eğitim yöntemlerini kullanarak gelecek kuşaklara aktarıyor. ÇEKÜL Bilgi Ağacının uzun soluklu eğitim stratejisi çerçevesinde belirlediği üç ana hedef olan;

- Anadolu'nun doğal ve kültürel çeşitliliğini görünür kılmak,
- Kişileri/kurumları Anadolu'nun doğal ve kültürel çeşitliliğiyle buluşturmak,
- Anadolu'nun doğal ve kültürel çeşitliliğinin korunması için kişileri, kurumları, mekânları güçlendirmek

kapsamında eğitim ve atölye çalışmalarına, 2019 yılında da devam etti. Ankara, Bursa, Hatay, İstanbul, İzmir, Ordu ve Şanlıurfa'da toplam 3290 öğrenciye, 33 gönüllüye, 140 öğretmene ve 224 yetişkine ulaştı. ÇEKÜL Bilgi Ağacı, eğitim programlarını 3 ana başlık altında yürütüyor: Öğretmen Programları, Öğrenci Programları ve Kurum Programları.

Öğretmen Programları

Kentimin Öyküsü

ÇEKÜL Bilgi Ağacı tarafından ilkokul öğretmenlerine yönelik hazırlanan ve bütüncül bir bakış açısıyla doğa-kültür-insan arasındaki ayrılmaz ilişkiyi temel alan Kentimin Öyküsü Eğitim Programı, çocukların yaşadıkları kentin kültürel ve doğal mirasını tanımalarını ve koruma bilincini yaşayarak öğrenmelerini amaçlıyor. Kentimin Öyküsü Eğitim Programı, 2018 yılında olduğu gibi, 2019 yılında da Sarıyer Belediyesi Gençlik ve Eğitim Merkezlerinde (SAGEM) uygulandı ve 8 öğretmen aracılığıyla 511 öğrenciye ulaşıldı.

Ağaçların Diliyle Kentim

Ağaçların Diliyle Kentim Eğitim Programı; kentlerde büyüyen çocukların, doğadaki değişimleri yakın çevrelerinde izleyerek kentlerine karşı duydukları sevgi ve aidiyet hislerini güçlendirmek ve kentlerinin doğal mirasına sahip çıkmalarına olanak sağlamak amacıyla ilkokul öğretmenlerine yönelik hazırlandı. Programın pilot uygulamaları 2018-2019 eğitim öğretim yılında 7 farklı okuldan, 10 öğretmen ve 364 öğrencinin katılımıyla tamamlandı.

26 Eylül tarihinde Ödemiş Belediyesinin desteği, 25 öğretmenin katılımıyla; 13 Kasım'da ise Ordu İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün daveti ve 26 öğretmenin katılımıyla öğretmen eğitimleri gerçekleştirildi. ÇEKÜL sosyal medya hesaplarından yapılan duyurularla ilkokul öğretmenlerine programa katılmaları için çağrı yapıldı. 55 öğretmen ÇEKÜL Bilgi Ağacının bu davetini yanıtladı. Program 14 ilde uygulanmaya başladı: Adana, Adapazarı, Ankara, Antalya, Balıkesir, Denizli, Düzce, Hakkari, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kırşehir, Hatay ve Trabzon.

Endüstri Mirası

Endüstri Mirası Eğitim Programı; modern toplumun temelini oluşturan sanayi kültürünü, insanın tarih içindeki yolculuğuyla birlikte ele alarak, bu yolculuk sırasında insanın doğa ile kurduğu ilişkiye, ürettiği kültür ve gerçekleştirdiği buluşlara bütüncül ve eleştirel bir perspektifle yaklaşmayı amaçlıyor. Program, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ödemiş Belediyesinin desteğiyle Ödemiş'te uygulanmaya başlandı. İlk 19 öğretmenin katılımıyla 10 Ekim 2018'de, ikincisi ise 13 öğretmenin katılımıyla 12 Şubat 2019'da olmak üzere, iki öğretmen eğitimi gerçekleştirildi. Bu eğitimleri takiben 9 öğretmen, programı öğrencileriyle uygulamaya devam etti. Gönüllü öğretmenlerin çabalarıyla program, Ödemiş'te toplam 349 öğrenciye ulaştı. 27 Haziran 2019'da Birgi ÇEKÜL Evinde öğretmenlerin katılımıyla bir kapanış programı yapıldı ve katılım belgeleri takdim edildi.

Yapıların Diliyle Kentim: İstanbul

Yapıların Diliyle Kentim: İstanbul Eğitim Programı; öğrencilerin İstanbul'un tarihi değerlerini ve kültürel mirasını tanımalarına, geçmişle bugün arasında kalıcı bağlar kurmalarına katkıda bulunmayı amaçlıyor. Programın pilot uygulamaları 2018-2019 eğitim öğretim yılında 4 farklı okuldan, 8 öğretmenin ve 86 öğrencinin katılımıyla tamamlandı. Pilot uygulama sonunda içeriğinin güncellenmesiyle, 2019-2020 eğitim öğretim yılında yapılan duyuruların ardından, 8 farklı okuldan 12 öğretmenin katılımıyla uygulamalar başladı. İstanbul'da yer alan 7 yapı (Ayasofya Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi, Galata Kulesi, İstanbul Hipodromu, Süleymaniye Külliyesi, Yenikapı Batıkları Araştırma ve İnceleme Laboratuvarı, Yerebatan Sarnıcı) için hazırlanan programda öğrenciler, İstanbul'un tarihi ve kültürel mirasını belgeleyen eserleri yerinde, eğlenceli ve öğretici etkinliklerle keşfediyor.

Doğadan Öğreniyorum

Doğadan Öğreniyorum Atölyesi; insanın gelişiminde doğanın çok önemli bir bileşen olduğu ve her disiplini ilgilendiren yaşam bilgisi barındırdığı gerçeğinden hareket ederek hazırlandı. 3 yıldır uygulanan atölyede dokunma, duyma, görme ve koklama duyarlarını kullanarak, ormanı ve ormanda yaşayan farklı canlı türlerini yakından inceleme şansı yakalayan katılımcılar, doğadaki türler arasındaki bağlara dair kalıcı bir farkındalık geliştiriyor. Doğadan Öğreniyorum Atölyesi 2019 yılında, 299 öğrenci, 17 öğretmen ve 16 gönüllünün katılımıyla uygulandı. Yapılan 12 atölyenin 6'sı SGS Türkiye ve Borusan Lojistiğin desteğiyle; 3'ü ise eğitimde fırsat eşitliği yaratmak için Doğan Koleji, İndigo Kids House ve Yönder Okullarından alınan bağışlarla gerçekleştirildi. Yapılan bağışların bir kısmıyla, 30 Ağustos İlkokulu, Mehmet Yaren Gümeli İlkokulu ve Selahattin Eyyubi İlkokulundan 69 öğrenciyi ulaştı.

Gezegein Eşikleri

Stockholm Dayanıklılık Merkezi ve Avustralya Ulusal Üniversitesi tarafından geliştirilen "gezegenin eşikleri" kavramına odaklanarak hazırlanan eğitim programı, dünyanın dengesini sağlayan çevresel süreçleri tüm boyutlarıyla aktarmayı amaçlıyor. Bu kapsamda yapılan etkileşimli sunumla katılımcılar, bir yandan iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, toprak ve su kirliliği gibi güncel ekolojik sorunlar hakkında bilgi edinirken, öte yandan olası çözümleri kendilerinin bulacağı atölye çalışmaları yapıyor. 2019 yılında, 128'i üniversite öğrencisi olmak üzere 291 öğrenciyeye, 6 öğretmene ve 20 yetişkine Gezegein Eşikleri atölyemizi uyguladık: İstiklal Ortaokulu, General Ali Rıza Ersin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Yavuz Selim Anaokulu Veli Akademisi, Beykoz Üniversitesi İklim Değişikliği ve Yeşil Düşünce Semineri.

Doğadan Gelen İlham: Biyomimikri

Ortaokul düzeyi için geliştirilen Doğadan Gelen İlham: Biyomimikri Atölyesi; öğrencilerin, doğanın yüzyıllardır kusursuz bir şekilde işleyen ve ortaya çıkan her problemin kendi sistemi içinde çözülmesini sağlayan bir rehber, bir yol gösterici olarak yaşamın devamlılığındaki önemini fark etmelerini ve "biyomimikri" kavramıyla tanışmalarını hedefliyor. Çalışmalarına 2018 yılında başlanan atölye, 2019 yılında tamamlandı ve ÇEKÜL Bilgi Ağacının yeni atölye içeriği olarak öğrencilerle buluşmaya hazır hale geldi. 2019 yılında 3 atölyeden 2'sini Anadolu Isuzu'nun desteğiyle gerçekleştirdik: Emine İbrahim Pekin Ortaokulu ve Esenyurt Bilim Sanat Merkezi. Eğitimde fırsat eşitliği yaratmak amacıyla yapılan bağışların bir bölümüyle ise İsmail Özseçkin Ortaokulundan 53 öğrenci ve 2 öğretmene ulaştık.

Endüstri Mirası

Alan gezili ve alan gezisiz olmak üzere iki seçenikle sunulan Endüstri Mirası Eğitim Programı, insanın doğa ile ilişki kurarak ürettiği kültüre, edindiği bilgiye ve yaptığı buluşlara bütüncül ve eleştirel bir perspektifle yaklaşmayı amaçlıyor. Endüstri Mirası eğitimlerinde bir yandan insanlığın toplumsal, düşünsel ve bilimsel gelişmeleri farklı boyutlarıyla ele alınırken diğer yandan bugün yaşamakta olduğumuz modern kentin temelini oluşturan sanayi kültürünün tarihsel, teknolojik, sosyal, mimari ve bilimsel değere sahip mirasına odaklanılıyor. Bu atölyeyle 41 öğrenci ve 3 öğretmene ulaştık: Kartal Mesleki Teknik Anadolu Lisesi ve Kabataş Erkek Lisesi.

Motiflerdeki Doğa

Motiflerdeki Doğa Atölyesi; öğrencilerin doğa ile kültür arasındaki ilişkiyi keşfetmelerini, yaşadıkları bölgede bulunan canlıları ve bu canlıların yörenin kültürü üzerindeki etkilerini anlamalarını amaçlıyor. Atölyeyle 2019 yılında toplam 185 öğrenci ve 6 öğretmene ulaştık: Heybeliada Cesaret Derneği Yaz Okulu, Gazi Ahmet Muhtar Paşa İlkokulu, Havuzbaşı Ahmet Baykal İlkokulu, Pendik Fuat Köprülü İlkokulu, Pendik Kaynarca İlkokulu, Pendik Bilim Sanat Merkezi.

Geçmişten Öğreniyorum

Geçmişten Öğreniyorum Atölyesi bir yandan öğrencileri miras, bellek ve müze kavramlarıyla tanıştırmayı hedeflerken, diğer yandan her bireye kentin kimliğinin ve mirasının parçası/aktarıcısı olduğunu hatırlatır. Atölyeye, 2019 yılında toplam 36 öğrenci ve 2 öğretmen katıldı: Rahmi Mihriban Bedestenci İlkokulu ve Heybeliada Cesaret Derneği Yaz Okulu.

Tohumlarla Yolculuk

Tohumlarla Yolculuk Atölyesi; öğrencilerin, içinde yaşadıkları ve parçası oldukları doğayı ve yerel tohumları daha yakından tanımalarını, canlılar, bitkiler ve tohumlar arasındaki ilişkiyi, benzerlikleri ve farklılıkları keşfetmelerini amaçlıyor. Atölyeyi 2019 yılında, 246 öğrenci ve 14 öğretmenle uyguladık: Selahattin Eyyubi İlkokulu, Dr. Sait Darga İlkokulu, Kadriye Mehmet Koparan İlkokulu ve Fuat Köprülü İlkokulu.

Askıda Kitaplık

Askıda Kitaplık Atölyesi; yaratıcı okuma teknikleriyle küçük yaş grubundaki çocuklara, sıkıntıyla özdeşleşmeyen olumlu okuma deneyimleri yaşatmayı, okuma -dinleme etkinliklerini heyecan verici hale getirerek çocukların edebiyata dönük merakını arttırmayı amaçlıyor. Atölye, 19 Aralık 2019'da Sarıyer Süleyman Çelebi Ortaokulunda 21 öğrenci ve 1 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirildi.

Birgi ÇEKÜL Evinde Yaz Okulu Coşkusu

ÇEKÜL Bilgi Ağacının Ödemiş'in Birgi köyünde yürüttüğü yaz okulunun 4'üncüsü, 27 Haziran -26 Temmuz tarihleri arasında Birgi ÇEKÜL Evinde düzenlendi. Yaz okulu boyunca, Birgi'de ve Ödemiş'te yaşayan çocukların, bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerinin desteklenerek, yaşadıkları kentin kültürel ve doğal mirasını tanımaları ve koruma bilincini yaşayarak öğrenmeleri amaçlandı. Öğrencilerle yemek kültürü, felsefe, müze, arkeoloji, modern sanat gibi konular ve kavramlarla tanıştıkları yaratıcı atölyeler uygulandı. Yaz okuluna 14'ü Birgi'de, 17'si Ödemiş'te ikamet eden, yaşları 7 ile 11 arasında değişen toplam 29 çocuk katıldı.

Dünya Çocuk Kitapları Haftası Etkinliği

Çocukların kitaplara karşı ilgisini arttırmak ve okuma alışkanlığı kazandırmak için, her yıl Kasım ayının ikinci pazartesi günüyle başlayan hafta, Dünya Çocuk Kitapları Haftası olarak kutlanıyor. ÇEKÜL Bilgi Ağacı ve ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi bu özel haftayı kutlamak üzere, 2018 yılında olduğu gibi, 2019'da da ÇEKÜL Evinde öğrencilerle buluştu.

12 Kasım'da gerçekleştirilen etkinlik kapsamında Yayla İlkokulu öğrencileri, *Evini Arayan Ardıç Tohumu* sunumuna katılarak, ÇEKÜL Vakfı hakkında bilgi aldı; tarihi ÇEKÜL Evini gezdi ve kütüphaneyi ziyaret etti.

Evini Arayan Ardıç Tohumu Okullarda

ÇEKÜL Vakfı ve Doğan Egmont işbirliğiyle hayata geçirilen ÇEKÜL Bilgi Ağacı Kitaplığının ilk kitabı *Evini Arayan Ardıç Tohumu*'nü referans olarak hazırlanan sunumla, ağaçlarla ilişkisi azalan çocuklara, doğa sevgisi kazandırmak ve farklı türde ağaçları tanıtmak amaçlanıyor. Doğan Egmont ekibinin organizasyonu ile 3 yıldır devam eden okul sunumlarında bu yıl 229 öğrenci ve 8 öğretmene ulaştık.

Dünya Hepimizin Yuvası Projesi

Sabancı Vakfının talebiyle, 2019 yılı Temmuz ayında ÇEKÜL Bilgi Ağacı hayvan hakları konusunda, ilkökul öğrencilerine yönelik yeni bir eğitim projesinin hazırlıklarına başladı. Aralık 2019'da, Dünya Hepimizin Yuvası isimli proje hayata geçirildi. Bu kapsamda uygulanacak atölyelerle; öğrencilerin sınıf ortamından dışarı çıkarak, yeryüzünün tüm canlıların paylaştığı ortak evimiz olduğunu keşfetmeleri ve yaşamın bütünlüğüne ilişkin empati geliştirmeleri amaçlanıyor. Proje boyunca Büyükçekmece Akçansa Mehmet Akif Ersoy İlkokulunun 13 şubesinde, 4'üncü sınıf öğrencilerine yönelik atölyeler gerçekleştirilecek.

Seviyorsan Gel Koru Bence Projesi

2017 yılında Doğadan Öğreniyorum atölyeleri kapsamında Borusan Lojistikle başlayan işbirliği, 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında, Seviyorsan Gel Koru Bence başlığı altına genişleyerek devam etti. Proje kapsamında, 2 yıl boyunca, ÇEKÜL Bilgi Ağacı doğal ve kültürel miras eğitim programları ile yılda 1000 öğrenci ve 50 öğretmene Borusan Lojistik desteğiyle ulaşılması hedeflendi. Bilgi Ağacının uyguladığı doğal ve kültürel miras eğitim programlarının farklı kademelerde öğrenim gören öğrencilere ulaşması sağlandı. Projenin gönüllü eğitimleri İstanbul ve Tirilye'de gerçekleştirildi. Gönüllü Eğitimlerine katılan

38 Borusan Lojistik çalışanı, İstanbul'daki Doğadan Öğreniyorum ve Tirilye'deki Tirilye'yi Keşfediyorum atölyelerinde gönüllü olarak eğitimlik yapma fırsatı buldu.

Tirilye'yi Keşfediyorum atölyesi; Tirilye'de yaşayan ilkökul öğrencilerinin, kentlilik bilincinin ve kültürel kimlik duygusunun geliştirilmesini, yaşadıkları kentin kültürel ve doğal zenginliğinin farkına varmalarını ve kentlerine dair edindikleri bilgileri çevreleriyle paylaşmalarını amaçladı.

Kızlarımız Okuyor Işık Saçıyor Projesi

ÇEKÜL Bilgi Ağacı; Bahçeşehir Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezinin (BAUSEM) davetiyle, BAUSEM & PepsiCo'nun beraber yürüttüğü Kızlarımız Okuyor Işık Saçıyor Projesi kapsamında üniversite öğrencilerine Doğaya Saygı başlığı altında bir günlük atölye programı hazırladı. Ülkemizin Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerindeki 10 farklı kentten toplam 19 üniversite öğrencisinin katıldığı programda, küresel olarak yaşadığımız ekolojik sorunların günlük yaşamda yaptığımız seçimlerle olan bağlantıları hakkında farkındalık yaratmak amacıyla Gezegenin Eşikleri Atölyesi ve Doğadan Öğreniyorum atölyesi gerçekleştirildi.

Tadında Anadolu ile İşbirliği

Havalimanlarında hizmet veren BTA ile Tadında Anadolu markası için 2018 yılında başlayan işbirliği 2019 yılında da devam etti. Mağazalarda satışa sunulan paketli ürünlerde lokum ve bisküvi satışlarından elde edilen gelirin bir kısmı, ÇEKÜL Bilgi Ağacı eğitimlerine aktarılmaya başlandı.

Çocuklar İçin Kültürel Miras Çalışmaları Çalıştayı

Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (VEKAM), 14-15 Kasım tarihlerinde, Ankara Keçiören'deki Bağ Evinde Çocuklar için Kültürel Miras Çalışmaları Çalıştayı'nın ilkinini düzenledi. İki gün boyunca 15'in üzerinde yerli ve yabancı konuşmacı, çocuk ve gençler için gerçekleştirdikleri kültürel miras çalışmalarını sundu. Türkiye'de bu konuda çalışanlar için yeni fikirlerin oluşması sağlandı. ÇEKÜL Bilgi Ağacı uzmanları da öğretmenlere ve öğrencilere yönelik gerçekleştirdiği kültürel miras eğitim programlarına ilişkin bir sunum yaptı ve 70'e yakın katılımcıyla Bilgi Ağacının eğitim anlayışını ve programlarını paylaştı.

Çalışan Gönüllüğü Haftası

Mayıs ayında Özel Sektör Gönüllüleri Derneğinin (ÖSGD) düzenlediği Çalışan Gönüllüğü Haftasına Doğadan Gelen İlham: Biyomimikri Atölyesiyle katıldık. Anadolu Isuzu'nun 8 çalışanı, 17 Mayıs'ta Şerifler Yalısında yaptığımız gönüllü eğitimine katıldı ve iki farklı öğrenci grubuyla atölyede buluştu; öğrencilere rehberlik etti.

İklim Değişikliği ve Yeşil Düşünce Semineri

Beykoz Üniversitesi Çevre ve Enerji Kulübü, 13 Mart'ta Küresel İklim Değişikliği ve Yeşil Düşünce başlıklı bir seminer düzenledi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'nden Prof. Dr. Doğanay Tolunay, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İklim Değişikliği Daire Başkanı Vekili Orhan Solak'ın da konuşmacı olarak davetli olduğu seminerde, ÇEKÜL Bilgi Ağacı Koordinatörü Deniz Dinçel, Gezegenin Eşikleri sunumuyla küresel iklim değişikliğinin sebepleri ve sonuçlarıyla ÇEKÜL Vakfının iklim değişikliğini yavaşlatmak üzere yaptığı çalışmaları aktardı.

Eğitimde İyi Örnekler Konferansı

Bilgi Ağacı, Borsan Lojistik desteğiyle, 2017 yılında gerçekleştirdiği Dersimiz Yaşam, Öğretmenimiz Doğa Projesi ile Eğitim Reformu Girişiminin her yıl düzenlediği Eğitimde İyi Örnekler Konferansına başvurdu. Başvuru başarılı olmamakla beraber, Bilgi Ağacı uzmanları 13 Nisan'da Sabancı Üniversitesinde gerçekleştirilen 16. Eğitimde İyi Örnekler Konferansına katılarak, seçilen iyi örnekleri inceledi ve atölyelere katıldı.

ÇEKÜL Evi Sürdürülebilirlik Çalışması

ÇEKÜL Vakfı, 2016 yılından bu yana, faaliyetleri arasında, tüm dünyada önem ve ağırlık kazanan sürdürülebilirlik stratejisi hazırlama gibi çalışmalara da yer vermeye başladı. Bu kapsamda, Vakfın faaliyetlerini daha doğa-dostu şekilde gerçekleştirmesini sağlamak amacıyla, ÇEKÜL Bilgi Ağacı Koordinatörü Deniz Dinçel tarafından, ÇEKÜL Evine yönelik bir sürdürülebilirlik dosyası hazırlandı. Ofis yaşamı sırasında oluşan çevresel etkilerin azaltılmasına ilişkin çeşitli öneriler paylaşıldı ve uygulamaya geçildi.

İklim Grevi

Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen 20-27 Eylül İklim Grevi Haftası kapsamında, 20 Eylül'de Kadıköy'de yapılan ve birçok sivil toplum örgütünün ve kişinin katıldığı yürüyüşe ÇEKÜL Bilgi Ağacı ekibi katıldı. İklim grevleri, dünyanın çeşitli yerlerinde, iklim krizinin aciliyetine karşı bir an önce harekete geçmeye çağırıyor.

Öğretmen Ağı

ÇEKÜL Bilgi Ağacı, Öğretmen Ağı ile 2018 yılında başlattığı işbirliğini, 2019 yılında da çeşitli etkinliklerle devam ettirdi ve iki kurum arasında bir Uzlaşma Belgesi imzalandı. Bu kapsamda, ilki 2018'de gerçekleştirilen "Karşılaşmalar: ÇEKÜL ile Doğa, Kent ve Eğitim İlişkisi Üzerine" söyleşisi, 16. İstanbul Bienali kapsamında 12 Ekim'de Şahin Çevik moderatörlüğünde, Gökçen Hazen'in paylaşımla Emirgan Şerifler Yalısında; 16 Kasım'da ise Ankara'da Araştırmacı Çocuk Merkezi ev sahipliğinde Mehri Erol'un moderatörlüğünde, Deniz Dinçel'in paylaşımla gerçekleştirildi.

Etkinlikte doğa yoksunluğunun çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri, çocukların neden doğaya ihtiyaç duydukları ve doğa eğitimlerinde hangi değerleri öğrendikleri üzerine bilgiler paylaşıldı. ÇEKÜL Bilgi Ağacının Ağaçların Diliyle Kentim Eğitim Programı hakkında öğretmenlere bilgi verilerek, etkinliklerinden örnekler uygulandı.

Öğretmen Ağı tarafından bu yıl 3'üncüsü düzenlenen Değişim Elçileri Yaz Buluşması ise 2-4 Temmuz tarihleri arasında Özyeğin Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleşti. Ağ içinde yer alan öğretmenlerin eğitim öğretim yılını değerlendirdiği, Ağın çalışmalarını ve araçlarını yakından tanıma fırsatı bulduğu bu buluşmada, öğretmenler, işbirliği yapılan farklı paydaşlarla da biraraya gelme imkânı buldu.

Değişim Elçileri Buluşmasına davet edilen ÇEKÜL Bilgi Ağacı ekibi, hem paydaş buluşması adı altında düzenlenen özel bir oturumla eğitim programlarına dair bir sunum gerçekleştirdi hem de Öğretmen Ağı bünyesindeki öğretmenlerle işbirliği olanaklarını araştırdı. ÇEKÜL Bilgi Ağacının düzenlediği oturuma Türkiye'nin farklı illerinden 21 öğretmen katıldı.

Doğanın Renkleri Kaybolmasın

Lenzing Grubu tarafından üretilen sürdürülebilir viskon elyafı LENZING™ ECOVERO™ markası tarafından başlatılan Doğanın Renkleri Kaybolmasın kampanyasında, modacı Mehtap Elaidi tarafından bir kapsül koleksiyon hazırlandı. Türkiye'nin nadir ve endemik bitkilerinden esinlenen Elaidi, koleksiyonunu, LENZING™ ECOVERO™ markasının doğada çözünebilen viskon elyafını kullanarak hazırladı.

10 Ekim'de Mercedes-Benz Fashion Week İstanbul kapsamında Sakıp Sabancı Müzesi bahçesinde bir etkinlik düzenlendi. Cansız mankenlerle sergilenen tasarımlar, giysilerin etiketindeki QR kod aracılığıyla satışa sunuldu.

Koleksiyonun satışından elde edilen gelirin bir kısmı ÇEKÜL Bilgi Ağacının Ekim-Kasım-Aralık aylarında yürüttüğü doğal ve kültürel miras eğitimlerine aktarıldı.

Kampanya kapsamında ayrıca ÇEKÜL Vakfının içerik desteğiyle İstanbul'un nadir ve endemik bitkilerinden örneklerin yer aldığı bir broşür, davetlilerle paylaşıldı. Prof. Dr. Ünal Akkemik'in fotoğraflayıp yazdığı, ÇEKÜL Yayınlarından çıkan *İstanbul'un Doğal Bitkileri* kitabı referans alınarak hazırlanan broşürde İstanbul Kardeleni, Kum Belumotu, Sultan Pelemiri gibi bitkilere yer verildi.

Eğitime Destek İçin Buluşular

ÇEKÜL Yüksek Danışma Kurulu Üyesi Sevgi Turanlı öncülüğünde, ÇEKÜL Vakfı Bilgi Ağacı eğitimleri yararına bir bağış etkinliği düzenlendi. ÇEKÜL Bilgi Ağacının kültürel ve doğal miras eğitimlerine destek vermek ve ÇEKÜL Vakfını yakından tanımak isteyenler, 23 Ekim Çarşamba günü Tepe Majeur'da biraraya geldi. ÇEKÜL Vakfı Genel Müdürü S. Yeşim Dizdaroğlu, vakfın 30 yıldır devam eden eğitim programları hakkında bilgi verdi. Öğrenciler ve öğretmenler için ÇEKÜL Bilgi Ağacı uzmanları tarafından hazırlanan eğitim programları ilgiyle dinlendi.

Etkinlikte araştırmacı-yazar Neşe Doster ve oyuncu Emre Kızılırmak da birer konuşma

yaparak, ÇEKÜL Vakfıyla nasıl tanıştıklarını, doğa ve kültüre verdikleri önemi konuklarla paylaştı. Yazar Sema Akkoyun Özbay da etkinlik kapsamında satılan kitaplarının gelirini ÇEKÜL Bilgi Ağacına bağışladı.

Yapılan bağışlarla, devlet okullarında okuyan 903 çocuğun, ÇEKÜL Bilgi Ağacının doğal ve kültürel miras eğitimlerinden faydalanması sağlandı.

ÖRGÜTLENME

TARİHİ KENTLER BİRLİĞİ
YAPEX RESTORASYON FUARI

ÖRGÜTLENME

TARİHİ KENTLER BİRLİĞİ

ÇEKÜL Vakfının, 2000 yılında kuruluşuna emek verdiği Tarihi Kentler Birliği, yerel yönetimlerin koruma çalışmalarında daha bilinçli, sağlıklı proje ve uygulamalar yapması için çalışmalarına devam ediyor. 2019 yılında 2 Buluşma, 2 Bölge Toplantısı ve 2 Çalıştay düzenleyen Tarihi Kentler Birliği, koruma alanında Türkiye'nin en iyi örgütlenmiş birliği. ÇEKÜL Vakfı 20 yıldır, TKB'nin farklı koruma başlıklarını gündeme getirmesine destek oluyor. Toplantı gündemlerinin belirlenmesi, program ve alan incelemelerinin yürütülmesi, ÇEKÜL Çarşamba Kent Toplantılarında TKB üyesi belediyelerin misafir edilerek gönüllü uzmanlar tarafından projelerin incelenmesi, Özendirme Yarışmalarının raportörlüğü ve jüri değerlendirmesine sunulması, yarışmaların ödül töreni ve sergilerinin düzenlenmesi, yayın çalışmalarının desteklenmesi gibi pek çok konuda TKB'nin yürüttüğü çalışmalar ÇEKÜL Vakfı tarafından destekleniyor.

2019 yılında İstanbul'da 2 meclis toplantısı düzenlenirken, Tekirdağ ve Malatya'da Bölge Toplantısı; Konya ve Manavgat'ta ise 2 Çalıştay yapıldı. Yıl içinde ÇEKÜL ve TKB'nin birlikte yürüttüğü toplantıların detaylı haberlerine web sitelerinden, ayrıca *Yerel Kimlik* dergisinden ulaşmak mümkün. Ülke boyutunda örgütlenmede, bir yıllık koruma gündeminin havza ölçeğinde değerlendirmesini TKB toplantılarından yola çıkarak yapabiliriz.

Anahtar Kavramlarla Koruma Yaklaşımı

Marmara Bölgesindeki kentler, ortak bir yol haritası için Ocak ayında Tekirdağ'da buluştu. Tartışılan konu başlıkları ile ulusal ölçekte kazanımlar içeren Tekirdağ Bölge Toplantısında öne çıkan üç anahtar kavram işbirliği, denge ve bütüncül koruma oldu. Faruk Göksu'nun konuşması bölgesel işbirliğinin uygulamaya dönük olarak ne şekilde ele alınabileceğine dair önemli sorular sordu; kentleri, içinde buldukları ağlar ve coğrafya ile bir bütün olarak değerlendirmeye imkânı verdi. Marmara Bölgesi ülkemizin önde gelen sanayi alanları, verimli tarım toprakları, stratejik lojistik koridorlarının yanı sıra yoğun nüfuslu kentleri ve turizm merkezlerini de barındırıyor. Koruma politikaları tartışılırken, kültür ve doğanın bu yoğun kullanımın içinde kendine nasıl yer bulacağı, dengenin sağlanması açısından kritik bir öneme sahip. Tekirdağ Toplantısında öne çıkan "denge" bu kapsamda değerlendirildi.

Yeni Kuşağın Farklılığı

İç Anadolu Bölgesindeki ortak sorunlar ve yerele özgü çözümler Şubat ayında Konya Çalıştayında konuşuldu. 2009 yılında, Metin Sözen Sille Kent Atölyesi kuruluşunun ardından geçen 10 yıllık süreçte, genç tasarımcılarla yapılan etkinlikler ve geçen yıllarda ÇEKÜL'ün katkılarıyla düzenlenen Kültürel Mirasın Yeniden Korunması Çalıştayı ile farklı bir boyuta ulaştı. Atölye etkinlikleri sürecinde, genç tasarımcılarla yapılan tüm çalışmaların ortak etkisi farklılık yaratmalarıydı. Farklılık; genç tasarımcıların mirasın korunmasında ortaya koyduğu çözümlerin yanı sıra yeni kuşakların beklentilerini ortaya koymaları oldu. Çalıştay, yeni kuşakların kültürel mirasın yönetimine farklı bir boyut getirme kapasitelerinin olduğunu ve bunun değerlendirilmesi zamanının geldiğini gösterdi.

Yukarı Fırat Havza Birliğine Doğru

Temmuz ayında yapılan Malatya Bölge Toplantısında, Fırat Havzasındaki tarihi kentlerin değerleri ve kalkınma modelleri tartışıldı. Kültür politikalarında bölgesel ittifaklar ve işbirliği, kurulduğu günden bu yana Tarihi Kentler Birliğinin temel ilkelerinin başında yer alıyor. Aynı kültür coğrafyasını paylaşan yerel yönetimler arasında işbirliklerinin tohumları bu toplantılarda ekilirken, geçmişte Kelkit Havzası Birliğinin kurulması gibi somut kurumsallaşma çabaları da ülkemizde havza ölçeğinde korumanın öncü girişimlerinden olmuştur. Fırat Havzası kültür coğrafyası, bu bölgesel stratejik planlarda geçmişte de önceliği belirtilmiş, kentler arası işbirliklerinin gerekli olduğu işaret edilmiş alanların başında geliyor. Malatya'da yapılan TKB Bölge Toplantısı, tam da bu doğrultuda; Yukarı ve Aşağı Fırat Havzası olarak adlandırdığımız alanda ortak hareket kapasitesinin artırılmasına yönelik bir fırsat sundu. Strateji-eylem-yöntem üzerine kurulu bu üçlü ayak, gelecek dönemde TKB'nin Yukarı Fırat çalışmalarının da temelini oluşturdu. Fırat Havzasının kültür öncelikli politika ve projelerini biçimlendirecek ilk adım bu toplantıyla atılmış oldu.

Akdeniz'i Yeniden Düşünmek

Akdeniz Havzası, antik kentlerinden çarşılarına, Toroslardan kıyı şeridinde Manavgat Çalıştayında ele alındı. Doğal mirasın, biyoçeşitliliğin en büyük zenginliği olduğu vurgulandı. Akdeniz coğrafyasının geleceğini farklı bir bakış açısıyla planlamak ve sorunların çözümü için tasarımlar geliştirmek için, bu coğrafyanın doğal ve kültürel değerlerini derinlemesine anlamamız gerektiği vurgulandı. Manavgat Çalıştayında Akdeniz Havzasındaki merkezi ve yerel yönetim ile sivil örgüt temsilcileri, sorunlar ve fırsatları karşılıklı tartıştı. Akdeniz'in geleceği için yeni söylemler ve eylemler ortaya koydu. Koruma-kullanma dengesi, kent-kır entegrasyonu, sağlıklı ve güvenli yeni yerleşim alanlarının oluşturulması, ticaretin canlandırılması, sektörel dağılımda denge, kentin değişen sosyal yapısı, kıyı alanlarının yönetimi ve planlanması, üretim alanlarının yönetimi ve planlanması, kırsal alanlara ulaşan hizmetlerin planlanması, tarihi ve kültürel mirasın planlanması ve yönetimi öne çıkan başlıklar oldu.

Kültürel Mirası Özendirme Yarışması

Tarihi Kentler Birliği tarafından bu yıl 18'inci düzenlenen "Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma Proje ve Uygulamalarını Özendirme Yarışmasında" dereceye giren belediyelere ödülleri verildi. Ödül Töreni bu sene 9'uncusu yapılan YAPEX Fuarı kapsamında gerçekleştirildi. 36 belediyeye ait 60 projenin değerlendirildiği yarışmada Metin Sözen Koruma Büyük Ödülünü Antalya Büyükşehir Belediyesi kazanırken, Mudanya ve Ünye belediyeleri Jüri Özel Ödülüne değer bulundu.

Müze Özendirme Yarışması

Tarihi Kentler Birliği İstanbul Buluşması 18 Haziran Salı günü Pendik Divan İstanbul Asia Otelde düzenlendi. Buluşma kapsamında Meclis Toplantısı, Müze Özendirme Yarışması Ödül Töreni yapıldı.

Tarihi Kentler Birliği, Anadolu kentlerinde kültürel ve tarihi mirasın korunması, gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla sürdürdüğü çalışmalar kapsamında, nitelikli müzelerin kurulmasını, müzecilik faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasını da hedefliyor. Bu düşüncenin izinde, bu yıl 3'üncüsü düzenlenen Tarihi Kentler Birliği Müze Özendirme Yarışması; Ahmet Erdönmez başkanlığında ve Aziz Elbas, Kibele Eren, Sezer Cihan, Yeşim S. Dizdaroğlu ve Y. Metin Keskin'den oluşan Seçici Kurul ile Prof. Dr. Metin Sözen, Ahmet Onur Altun ve Alp Arısoy'dan oluşan Danışman Kurulunun yönetiminde düzenlendi. TKB Müze Özendirme Yarışmasına bu yıl 21 belediyeden 23 müze başvurdu. TKB'nin Emirgan Şerifler Yalısındaki merkezinde değerlendirilen müzeler;

yaşam kültürü müzeleri, sanat ve edebiyat müzeleri, kent müzeleri, bilim tarihi ve teknoloji müzeleri, panorama müzeleri ile tarım müzeleri başlıklarında değerlendirildi. ÇEKÜL Akademi bünyesinde müzecilik eğitimlerini de sürdüren Tarihi Kentler Birliği, müzeler arasında rekabet değil, iyi müzecilik örneklerinin özendirilmesi amacıyla hareket ettiği için, Müze Yarışmasında kategori bazında değerlendirmeler yapıldı.

- 1) Tekirdağ Arkeoloji Müzesi,
2, 3, 8) Manavgat Çalıştayı,
4) Müze Özendirme Yarışması Yaşam Kültürü Müze Ödülü:
Didim Yoran Mübadele Anı ve Kültür Evi,
5) Malatya Bölge Toplantısı, BalabanKöyü
6) Malatya Bölge Toplantısı, ÇEKÜL ekibi,
7) ÇEKÜL Vakfı Yönetim Kurulu toplantısı

ÖRGÜTLENME

YAPEX RESTORASYON VE KÜLTÜR MİRASINI KORUMA FUARI

Koruma sektörü ve yerel yönetimlerin buluşma noktası olan YAPEX Fuarı 2019 yılında 9'uncu kez kapılarını açtı. ÇEKÜL Vakfı işbirliği ve Tarihi Kentler Birliği desteğiyle Akdeniz Tanıtım tarafından "Kentsel Korumada Kültür Mirası" temasıyla düzenlenen fuar, 6-8 Kasım tarihlerinde Konyaaltı Nâzım Hikmet Fuar ve Kongre Merkezinde yapıldı. Geçen yıllarda "yapı ve koruma" fuarı olarak düzenlenen YAPEX, bu yıl sadece koruma odağında, yerel yönetimleri buluşturarak gerçekleşti. Fuarın bu yıl ziyaretçiler için nitelik olarak yoğun ve uzmanlaşmış etkileşimlere olanak sağladığını söyleyebiliriz. Sadece TKB üye kentlerinin çalışmalarıyla oluşturulan fuar alanının ziyaretçileri arasında uzmanların yanı sıra, kentliler ve öğrenciler de yoğunluğunda.

YAPEX, hem teknik kadroların hem de fuarı ziyaret eden yöneticilerin birbirleriyle temas etmeleri; fiili projeler üzerinden etkileşime geçmeleri için uygun bir arayüz sağladı. Farklı stratejiler, uygulamalar ve koruma yaklaşımları birarada tartışıldı. ÇEKÜL Akademisinin Alanda Eğitim Programı, Kent Estetiği Çalıştayı, TKB Özendirme Yarışması ve sergisi bu etkileşim alanlarını pekiştirmek için değerli bir katkı sağladı. Kültür üretimi ve kültüre bağlı ekonomiler, kentler arasında rekabeti değil, devamlı işbirliği ve paylaşımına bağlı bir beraberliği gerektiriyor. YAPEX Fuarı, fiili proje ve fikirlerin tartışıldığı bir ortam sağlamış olması açısından TKB'nin 2020 yılı programlarının da şekillenmesine katkıda bulundu. ÇEKÜL Vakfı standı ise uzmanların buluşma odağı oldu. Pek çok koruma projesi fuar boyunca ÇEKÜL standında değerlendirildi. ÇEKÜL ve TKB Yayınları özellikle üniversite öğrencileri, kurullarda ve KUDEB'lerde çalışan uzmanlardan ilgi gördü.

ÇEKÜL Vakfı stand tasarımı ve uygulaması için NDR Tasarım adına Nadir Mutluer'e; ÇEKÜL'ün 30'uncu yılına ithafen yaptığı görsel tasarımları için de Erkal Yavi'ye çok teşekkür ederiz.

DOĞAL MİRAS

7 AĞAÇ ORMANLARI

DOĞAL MİRAS

7 AĞAÇ ORMANLARI

ÇEKÜL, Türkiye coğrafyasının bütününe bir miras olarak kabul eder ve barındırdığı binlerce canlıyla birlikte bu mirasın korunmasını, en temel sorumluluğu olduğunu düşünür. Bu nedenle, doğal mirasın korunması için hazırladığı eğitim programlarının ve yerelde yürüttüğü koruma politikalarının yanı sıra devam eden 7 Ağaç Ormanları Programıyla, ağaçlandırma çalışmaları yürütür.

Türkiye'de binlerce kişi, aile, kurum, şirket artık birbirine ve doğaya, güzel dileklerini ve sevgilerini 7 Ağaç aracılığıyla iletmeyi güzel bir alışkanlığa dönüştürdü. Ve bugüne dek yaklaşık 1 milyon doğaseverin desteğiyle dikilen fidanların sayısı 4 milyonu aştı. Orman Bölge Müdürlükleriyle yapılan alan planlaması, dikim ve bakım süreçleriyle; Antalya, Bursa, Bilecik, Çanakkale, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, İstanbul, İzmir, Kars, Kocaeli, Mardin, Muğla, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ ve Van'da fıstık çamı, kızılçam, karaçam, akçaağaç, ardıç, akasya, huş, sedir, servi, meşe ve ceviz ağaçları ortak geleceğimiz için büyümeye devam ediyor.

2019 yılında 1837 kişi ve 600 kurumun desteğiyle 77 bin 639 fidan toprakla buluştu.

7 Ağaç Ormanları kapsamında 2019 yılında bireysel ve kurumsal desteklerle Sivas'ın Tavra Boğazı ve İstanbul'un Silivri Çayırdere sahaslarında dikimler yapıldı. Tavra Boğazı sahasına 37 bin 055 fidan, Silivri Çayırdere sahasına ise 40 bin 584 fidan dikildi. Çayırdere sahasından kalan 41 bin 571 fidan 2020 yılında dikilmeye devam edecek. Yıl içinde eski sahasların fotoğraflarının arşivlenmesi, yeni sahasların protokol öncesi ziyaretleri ve dikim şenlikleri için yetkili kurumlarla da görüşmeler yapılarak, ağaçlandırma programının sürekliliği sağlandı.

Dikim Etkinlikleriyle İlk Adımlar Atıldı

Tüm dünyayı etkisi altına alan küresel iklim krizi ve doğa talanı gibi farklı nedenlerle hızlanan ormansızlaşma, ülkemizde de endişe verici oranda artmaya başladı. Geçen yıllara göre, kurumların bu konudaki hassasiyeti de doğru orantılı bir artış gösterdi. Kurumlar hem kendi sosyal sorumluluklarını yerine getirmek hem çalışanlarında ve müşterilerinde fidan dikme fikrinin yaygınlaşmasını sağlamak için ağaçlandırma çalışmalarına destek oluyor. 2019 yılında farklı kurumların desteğiyle büyüyen 7 Ağaç Ormanlarının ilk fidanları, yaptığımız temsili dikim etkinlikleriyle toprakla buluştu.

Marshall'dan Boya Ustalarına Hatıra Ormanı

Boya ustalarının mesleklerini en iyi şekilde icra etmelerini sağlamayı hedefleyen Marshall, bu yıl düzenlenen eğitimlere katılan 7 bin boya ustası adına doğaya katkı sağlamak için ÇEKÜL 7 Ağaç Ormanları işbirliğiyle, Sivas Tavra Boğazı mevkesindeki 7 Ağaç Ormanları dikim sahasına 7 bin fidan dikti. Yıl boyunca boya ustalarına yönelik pek çok çalışma yürüten Marshall, eğitimlerinde, boya uygulamalarında verimlilik, olası hataların azaltılması, iş sağlığı ve güvenliği gibi konulara odaklanırken, çevre ve doğa bilincini geliştirecek etkinlikler de düzenliyor; katılımcıları sosyal sorumluluk çalışmaları hakkında bilgilendiriyor. Doğaya olan sorumluluklarını yerine getirmek,

fidan dikme ve doğayı koruma bilincini yaygınlaştırmak için bu yıl 7 bin fidan ile yola çıkan ve 2 Mayıs Perşembe günü 7 Ağaç Ormanları dikim sahasında temsili bir dikim şenliği düzenleyen Marshall, önümüzdeki yıllarda da fidan dikmeyi hedefliyor.

Toyotetsu İçin Dikim Etkinliği

Otomotiv sektörünün önde gelen isimlerinden Toyotetsu da 2019 yılında 7 Ağaç Ormanlarında fidan diken kurumlar arasındaydı. 27 Kasım'da Silivri Çayırdere sahasında temsili bir dikim şenliği gerçekleştirdik. Toyotetsu 700 fidanlık ilk adımını bu dikim etkinliğiyle atmış oldu.

Deva İlaçtan Moral Veren Bir Destek

Deva İlaç, MS hastaları için 7 Ağaç Ormanlarında 700 fidanlık bir koru oluşturdu. 29 Eylül'de Silivri Çayırdere'deki dikim sahasına giderek fidanlarımızı toprakla buluşturduk. MS Derneği, MS hastaları, Silivri Orman İşletme Şefliğinden temsilciler, ÇEKÜL 7 Ağaç Ormanları ekibi ve ÇEKÜL Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Özgen temsili dikim etkinliğinde biraradaydı; umut ve moral dolu bir günü paylaştık.

Hasta Haftası Etkinliklerinde Birlikte Fidan Diktik

23-27 Eylül tarihleri arasında bu yıl 5'inci düzenlenen "Bristol-Myers Squibb Hasta Haftası"

kapsamında BMS Türkiye ile Silivri Çayırdere sahasında hastalar adına sembolik fidanlar diktik. BMS Türkiye çalışanlarının yanı sıra Türk Tıbbi Onkoloji Derneği (TTOD) ve hasta derneklerinin biraraya geldiği etkinlikte dikilen fidanlarla "Bristol-Myers Squibb Umud Korusu" oluşturmak için ilk adımlar atılmış oldu.

Reha Oran Hatıra Korusu Oluşturuldu

Merhum Reha Oran anısına ailesi ve dostlarının katkısıyla 2000 fidan ile hatıra korusu oluşturuldu. 13 Aralık 2019 tarihinde aile üyelerinin katılımı ile hem temsili dikim gerçekleştirildi hem de hatıra korusu tabelası dikildi.

DHL Dikim Etkinliği Güneşli Bir Sonbahar Günü Yapıldı

DHL Freight Taşımacılık ve DHL Global Forwarding Taşımacılık 2500 fidan ile hatıra korusu oluşturdu. 21 Kasım'da, yine Çayırdere'de yaptığımız sembolik dikim etkinliği ile DHL Freight Türkiye Genel Müdürü Murat Kavrar, DHL Global Forwarding Türkiye CEO'su Ingo-Alexander Rahn, ÇEKÜL Vakfı Genel Müdürü S. Yeşim Dizdaroğlu ve 7 Ağaç Ormanları ekibi, minik fidanları ağaç olmaları ve bir ormana dönüşmeleri için toprakla buluşturdu.

Kendi Kampanyanı Kendin Yarat

ÇEKÜL Vakfı, sivil toplum örgütlerine üyelik, aidat ve bağış altyapı hizmeti sunan Fonzip ile 4 yıldır çalışıyor. ÇEKÜL'ü desteklemek isteyenler Fonzip ağındaki <https://fonzip.com/cekul/> sayfasına girerek, "Bireysel Bağış Kampanyaları" bölümünden kendi kampanyalarını kendileri yaratıyor. Fidan, eğitim, doğum günü gibi farklı konularda oluşturdukları kampanya sayfalarını, sosyal medya hesaplarından duyurarak bağış çağrısı yapıyor. İşte 2019'un bazı kampanyaları:

Arjantin Tango Ormanı

Arjantin Tango topluluğu, Arjantin Tango Ormanı oluşturmak için 2019 yılında yoğun bir kampanya yürüttü. Fonzip bağış kampanya sistemi üzerinden kendi kampanyalarını başlatan ekip, hem Milonga etkinlikleri hem de sosyal medyada yürüttükleri duyurularla 725 fidana ulaştı. Tango ekibi çağrılarında, 2019 yılında İzmir, Aydın, Muğla, Denizli ve Kaz Dağlarında çıkan orman yangınlarında 5 bin 469 hektar ormanın kül olduğuna ve binlerce canlının yok olduğuna dikkat çekti.

Daha Çok Ağaç Daha Çok Nefes Kampanyası

Ayra Yaşam Koçluğu Sertifika Programı 2019 sınıfı katılımcıları, Daha Çok Ağaç Daha Çok Nefes ismini verdikleri kampanyayla Sivas, Tavra Boğazına dikilmek üzere 1000 fidan bağışına ulaştı. Fidanları Kasım ayında toprakla buluştu.

Atatürk Lisesi Mezunlar Korusu

Atatürk Lisesi mezunları, Eylül ayında, kuru oluşturmak için kendi kampanyalarını başlattı. Artık Silivri Çayırdere'deki 7 Ağaç Ormanlarında 931 fidanlıklar bir koruları var.

Evlenen Çiftlerden Şeker Yerine Fidan

Yeni evlenecek çiftler, özel günlerinin anısına, sevdiklerine verecekleri hediyelerin doğa dostu olmasını daha çok tercih etmeye başladı. 7 Ağaç Ormanlarının uzun soluklu sertifika programı "Nikâh Şekeri Yerine 7 Ağaç" kapsamında 2019 yılında 135 çift 8 bin 375 fidanın dikilmesini sağladı. Çiftlere teslim edilen sertifikalarla 39 bin 856 kişiye ulaşıldı.

7 Ağaç Ormanları Dijital Haritada

7 Ağaç Ormanlarının dikim sahaları artık online haritadan izlenebiliyor. 7agac.org adresinden ulaşılabilir olan harita, dikim sahalarının yanı sıra, hangi sahada hangi fidanların dikildiğini, fidanların özelliklerini, ağaçlandırma çalışmasında seçilen sahanın niteliğini de anlatan zengin bir içerikle oluşturuldu. 1992 yılında Kavacık'da başlayan ağaçlandırma çalışmalarını yıl yıl inceleyebilir, dikilen fidanların fotoğraf ve bilgilerine 7agac.org üzerinden ulaşabilirsiniz.

Kurumlardan 7 Ağaç Ormanlarına Destek

Ağaçlandırma çalışmalarımıza destek olan bazı kurumların davetiyle açtığımız stantlarda iletişim ve tanıtım çalışmalarımızı 2019 yılında da sürdürdük. Farklı ÇEKÜL ürünleriyle yeni işbirlikleri geliştirdik. Belli zamanlarda çalışanlarıyla sivil toplum örgütlerini buluşturan LCW, AXA Sigorta ve Vodafone'nun farklı tarihlerde düzenlediği etkinliklere katılarak, ÇEKÜL 7 Ağaç Ormanları ve ÇEKÜL Dükkan ürünlerinin yer aldığı stantlarda biraraya geldik. Uzun yıllardır işbirliğimizin devam ettiği Borusan Mannesmann'ın sponsor olduğu Four Effects 2019 Mühendislik Toplantısına katılarak farklı kesimlerle tanışma fırsatı bulduk. Martaş Automotive'in Ankara'daki yeni depo açılışına da gönüllülerimizin desteğiyle katılım gösterdik ve bu etkinlikte birlikte Martaş, Silivri Çayırdere sahamızda 7 bin fidanlık bir orman oluşturdu.

ORMANINI BUL, AĞACINI TANI!

7 AĞAÇ ORMANLARI PROSESİ | AĞAÇLARI | KAMPANYALARI | KURUMSAL AĞAÇLANDIRMA | İLETİŞİM | FIDAN DİK | HARITA

ÇEKÜL VAKFI

1992 2019

ÇEKÜL Vakfının 1992 yılından bu yana devam eden ağaçlandırma programı 7 Ağaç Ormanlarının dikim sahaları artık online haritada.

| 7agac.org |

Unilever ve Carrefour İşbirliği

7 yıldır devam eden Unilever ve CarrefourSa işbirliği ile marketlerde yürütülen kampanya kapsamında 2019 yılında 3 bin 500 fidana ulaşıldı. Bugüne kadar ise toplam 23 bin 500 fidan toprakla buluştu. "Fidanlarımız desteğinizle geleceğe yükseliyor" çağrısı, marketlerdeki flyerlarda yer aldı.

Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları 15 Bin Fidana Ulaştı

Açı Okullarından sonra süreklilik kazanan işbirliklerimizden bir diğeri de Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları oldu. Öğrencilerin yürüttüğü kampanya kapsamında 590 fidana ulaşıldı. Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları bugüne kadar toplam 15 bin 590 fidanı 7 Ağaç Ormanlarına kazandırdı.

Duyarlılık Sahibi Diğer Kurumlar

7 Ağaç Ormanları Programının diğer düzenli destekleyicileriyle şöyle: Deren Ambalaj, Güneş Lojistik, Pharmactive İlaç, Roma Plastik, May Tohum, Mazars

Denge, Sanofi, Semak Makina, DHL, Talentra, Lc Waikiki, Attaş Alarko, American Bureau of Shipping, Barut Yönetim, Best Elektrik, Biosan, Burgan Finansal Kiralama, Davran Spor, Akbank, Corning Optik İletişim, D22 Tiyatrosu, Borusan Lojistik, Garanti Ödeme Sistemleri, Gençtur, Howden Reasürans Brokerliği, Güneş Sigorta, Genç Yönetici ve İş İnsanları Derneği, H&M, Helen Otelcilik, Nâzım Hikmet Vakfı, Ekin Yazın Dostları, Özülkü Avukatlık Bürosu, Özel İdeal Çocuk Eğitim Merkezi, Savaş Grup, SEDAŞ, Egger Dekor, ENOCTA, Tırsan Treyler, Zorlu Holding, YNG Tekstil, Sodaş Sodyum, Sambtex Tekstil.

Şehrime 7 Ağaç, 7'inci Yılında

Açı Okulları öğrencileri 2012 yılından bu yana Şehrime 7 Ağaç kampanyasını başarıyla sürdürüyor. 17 Haziran 2019 tarihinde Açı Okullarında yeniden biraradaydık. Öğrencilerin ürettiği çeşitli ürün ve yiyecekler okulda kurulan stantta satılarak 7 Ağaç Ormanlarına bağışlandı. Açı Okulları bugüne dek toplam 4 bin 599 fidana ulaştı.

TANITIM

BEYOĞLU ÇEKÜL EVİ ETKİNLİKLERİ
BİRGİ ÇEKÜL EVİ ETKİNLİKLERİ
ÇEKÜL DÜKKÂN
ÇEKÜL YAYINLARI

TANITIM

İLETİŞİM VE YAYIN

ÇEKÜL Vakfı, kurulduğu günden bugüne yaptığı çalışmaları ve bağlı kaldığı ilkeleri kamuoyu ile paylaşmak amacıyla çeşitli yayınlar yapıyor, etkinlikler düzenliyor. Anadolu'da yürütülen örgütlenme, eğitim gibi alanda edinilen deneyim ve birikimi belgeye dönüştürerek geleceğe aktarmak için çaba gösteriyor.

ÇEKÜL'ün 30 yıllık deneyimi, ÇEKÜL'ün Beyoğlu'ndaki merkez binası olan ÇEKÜL Evinde ve Birgi ÇEKÜL Evinde yapılan etkinliklere, kurumsal iletişimine, kaynak geliştirme kampanyalarına ve sosyal medya içeriklerine de doğrudan yansıyor. İçerikler; hatırlayan, referans alan ve referans veren bir süreklilik bağı ile hazırlanıyor. Haber ve özgün içerikler ÇEKÜL Vakfı web sitesi, Tarihi Kentler Birliği web sitesi ve sosyal medya hesaplarında yayınlanıyor. Belgeleme, arşivleme ve doğru bilgiyi yaygınlaştırma prensipleriyle hareket eden ÇEKÜL'ün sosyal ağları içerik planlanması; vakfın koruma gündemiyle uyumlu metin ve görsellerle hazırlanıyor.

Facebook'un hediye ettiği Facebook Bağış Kuponu sayesinde, sosyal medya reklamlarının daha etkili uygulanmasıyla, 2019 yılında web sitelerimize 133 bin 400 tıklama ve 155 bin 934 gönderi etkileşimi gerçekleştirildi.

ÇEKÜL Evi Etkinlikleriyle Eğitime Destek

Beyoğlu'nda bulunan tarihi ÇEKÜL Evi; örgütlenme, eğitim, kütüphane ve iletişim çalışmalarının devamı niteliğindeki "ÇEKÜL Evi Etkinlikleri" ile farklı konu başlıklarından uzmanları, çeşitli disiplinlerden sanatçıları biraraya getirmeye devam ediyor. ÇEKÜL Evi Etkinlikleri ile daha çok sayıda kişinin yolunu ÇEKÜL Evinden geçirmeye "şık" bir bahane yaratmayı hedefledik. Bir diğer hedefimiz ise ÇEKÜL Bilgi Ağacının İstanbul'da düzenlediği kültürel miras eğitimlerinden daha fazla sayıda çocuğun faydalanabilmesine olanak yaratmak; eğitim bağış etkinlikleri aracılığıyla eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunmak. 2019 yılında düzenlediğimiz 5 etkinliği, 136 kişi izledi; devlet okullarında okuyan 182 öğrencinin ÇEKÜL Bilgi Ağacı eğitimlerinden faydalanması sağlandı.

Nazlı Çevik Azazi ile Ağaç Masalları

ÇEKÜL Evi, yılın son etkinliği olan Masal Gecesinde anlatıcı Nazlı Çevik Azazi ile ÇEKÜL gönüllülerini buluşturdu. 24 Aralık Salı gecesi, Beyoğlu'ndaki ÇEKÜL Evi, masalların kadim sesiyle doldu; konuklar, binlerce yıldır ağızdan ağıza, kulaktan kulağa dolan masalların yarattığı büyüü havayı soludu. Tek bir yaprağından dallarına, köklerinden meyvesine, gölgesinden hışırtısına ağaçlar her birimize ilham olmaya devam ediyor. Dünya var olduğundan beri, yuvası dünya olan tüm canlılar için hayat olan ağaçlar, masalların ve mesellerin içinde de kök salmış. Masal anlatıcısı Nazlı Çevik Azazi, "Ağaç Masalları / 2 Masal 1 Mesel" etkinliğinde, ritim sanatçısı Faysal Macit eşliğinde ağaç masalları anlattı.

Kütüphane Haftasında Emin Nedret İşli ile Buluşma

"Ne Ararsak Bulur muyuz? / Sahaf nostalji mi, geleceğin belleği mi?"

Mart ayında, 55. Kütüphane Haftası kapsamında ve ÇEKÜL Evi etkinlikleri bünyesinde düzenlediğimiz Ne Ararsak Bulur muyuz? Sahaf nostalji mi, geleceğin belleği mi? başlıklı etkinlik, sahaf Emin Nedret İşli'nin katılımıyla 28 Mart Perşembe akşamı Beyoğlu ÇEKÜL Evinde yapıldı. 30 kişilik bir izleyici topluluğunun bulunduğu etkinliğin moderasyonunu ÇEKÜL Bilgi Belge Merkezi Koordinatörü Ayşen Kılıç Özarslantürk yaptı.

Prof. Dr. Ufuk Kocabaş ile Yenikapı'dan Orta Çağ İstanbul'una: Antik Tekneler

"Kültürel Mirasımızı Öğreniyoruz, Bağış Yapın Çocuklar da Öğrensin!" üst başlığıyla 30 Nisan Salı günü düzenlenen, Yenikapı Batıklarını ele aldığımız söyleşi için Yenikapı Batıkları Projesi Direktörü, Prof. Dr. Ufuk Kocabaş'ı ağırladık. Dünyanın en geniş repertuarına sahip antik tekne koleksiyonlarından birini oluşturan Yenikapı Batıkları, 2004 yılından günümüze, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü başkanlığında ve Prof. Dr. Ufuk Kocabaş'ın proje direktörlüğünde sürdürülüyor. Bizans Dönemine tarihlenen 37 gemi batığı, dönemin denizciliği, deniz ticareti ve gemi yapımı teknolojisiyle ilgili paha biçilmez bilgilere ulaşılmasını sağlıyor. Kazıların başladığı 2004 yılından bugüne 27 geminin dokümantasyon çalışması tamamlandı.

Prof. Dr. Ünal Akkemik ile Yenikapı Ahşaplarının Yüzlerce Yıllık Serüveni

Arkeoloji Buluşmalarının 2'ncisi, Prof. Dr. Ünal Akkemik'in katılımıyla 21 Mayıs Salı akşamı yapıldı. Yenikapı Batıkları Ahşap Analizleri Projesi Yürütücüsü Prof. Dr. Ünal Akkemik, ağacın yolculuğunu detaylarıyla anlattı. Türkiye'nin en büyük arkeolojik kazı sahalarından biri olan Yenikapı'da çok önemli miktarda ahşabın gün yüzüne çıktığını ve bulunan ahşapların bir kısmının gemilere, iskele ve mendireklere, bir kısmının süs eşyalarına ait olduğunun belirlendiğini söyleyen Akkemik, sunumunda, yapılan çalışmalar ve teşhisler hakkında bilgiler verdi; ahşapların kullanıldığı dönemlere ilişkin verileri paylaştı.

Prof. Dr. Necmi Karul ile Göbeklitepe'nin Neolitik Dönemdeki Yeri

11 Haziran Salı ise Arkeoloji Buluşmalarının 3'ncüsünü gerçekleştirdik. "Neolitik Dönem ve Göbeklitepe'nin Yeri" konulu söyleşi için Göbeklitepe Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Necmi Karul'u misafir ettik. UNESCO 42. Dünya Miras Komitesi Toplantısında UNESCO Dünya Mirası Listesine alınan, tarih öncesi döneme ait bir arkeolojik alan olan ve çalışmalarına 1995 yılında, Klaus Schmidt başkanlığında başlanan Göbeklitepe'nin ilk dönem Neolitik toplulukları için bir toplanma ya da tören merkezi olduğu düşünülüyor. Prof. Dr. Necmi Karul, Göbeklitepe Yılı ilan edilen 2019'daki bu ilk ÇEKÜL Evi Göbeklitepe söyleşisinde, bu önemli miras alanına ilişkin bilgileri ÇEKÜL Evi Etkinlikleri kapsamında düzenlenen buluşmada katılımcılarla paylaştı.

Birgi ÇEKÜL Evinde Kadınlar ve Çocuklarla Yan Yana

Birgi ÇEKÜL Evi (Çevre ve Kültür Evi), Küçük Menderes Havzasında doğal ve kültürel varlıkların korunması çalışmalarının yürütüldüğü; merkez ÇEKÜL Eviyle koordineli, yöredeki çocuklar ve kadınlarla birlikte etkinlikler düzenleyen, farklı kesimlerden gelen ziyaretçileri misafir ederek koruma çalışmaları hakkında bilgi veren, yaşayan bir merkez. Sürekli zenginleşen kitaplığı, düzenlenen etkinlikler, eğitim çalışmaları ve ülkemizde ilk kez tapu kaydına Kültür Evi olarak yazdırılan gerçek bir Kültür Evi. Birgi ÇEKÜL Evinde, çocuklara ve kadınlara yönelik programlar 2019 yılında da devam etti.

Birgili kadınlar müzik öğretmeni Taner Sevgel, el sanatları teknolojisi öğretmeni Sema Dadal ve takı tasarım öğretmeni Seyhan Yaygın Dereli'nin eğitimliğinde yaptıkları çalışmaları Birgi ÇEKÜL Evinde sergiledi. 15 kişiden oluşan Birgili Kadınlar Korosu, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü kapsamında Ege türkülerini seslendirdi. Ödemiş Halk Eğitim Merkezinin desteğiyle Birgi ÇEKÜL Evi el sanatları ve takı tasarım kurslarına katılan 30 kursiyerin tasarımları da aynı gün sergilendi.

Birgi ÇEKÜL Evinde her yıl, farklı konularda seminerler düzenleniyor. Psikolog Rezzan Karluk, "Ergenlikte Aile İçi İletişim" konusunda 9 Nisan Salı günü Birgililerle buluştu. 4 Mayıs'ta ise ÖGEDER (Ödemiş Gençlik Hizmetleri ve Spor Derneği) öncülüğünde düzenlenen Birgi Bahar Şenliğinde açtığımız stantta yer alan ÇEKÜL Yayınları ve Birgili kadınların elişi

ürünleri şenliğe katılanların yoğun ilgisini gördü. Stantta çocuklarla yaprak baskı etkinliği de yapıldı.

Birgi ÇEKÜL Evi, köyü ziyarete gelenlerin başlıca uğradığı odak noktalarından biri haline geldi. Birgi'nin kültür varlıkları, doğal mirası, havzada yapılan koruma çalışmaları gibi pek çok bilgi ziyaretçilerle paylaşılıyor. 9 Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğretim üyeleri Esra Kurt ve Ayşegül Altınörs Çırak 20 öğrencisiyle Birgi'nin ve ÇEKÜL Evinin ziyaretçileri arasındaydı.

Sosyal Bağış Hareketiyle ÇEKÜL Bilgi Ağacına Destek

Türkiye'de sivil toplum ve bağış bilincini güçlendirme hedefiyle yola çıkan Sosyal Bağış Hareketi ikinci dönemine 25 sivil toplum kuruluşuyla devam etti. Yeni dönemin ilk bağış çağrısı ÇEKÜL Bilgi Ağacı eğitimleri için yapıldı. MarjinalSosyal'in girişimi ve Facebook'un katkılarıyla 2018 yılında 15 STK'yı aynı çatı altında toplayarak 22 milyondan fazla kişiye ulaşan Türkiye'nin ilk dijital sosyal projesi Sosyal Bağış Hareketi, sivil toplum bilincini güçlendirmeyi hedefliyor. Gezegenin

Eşikleri ve İklim Değişikliği, Suyun Öyküsü, Doğadan Öğreniyorum, Tohumlarla Yolculuk, Motiflerdeki Doğa, Endüstri Mirası gibi eğitim başlıkları bağış hareketi kapsamında duyurularak, farklı kesimlere ulaşması sağlandı.

Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı Kuruldu

ÇEKÜL'ün de bileşenlerinden biri olduğu, tarımda kullanılan zehirlere karşı yan yana gelen 100 kurumun oluşturduğu Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı kuruldu. Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneğinin, Avrupa Birliği tarafından Sivil Toplum Diyalogu V Programı kapsamında finanse edilen ve Avrupa Pestisit Eylem Ağı (PAN Europe) ortaklığında yürüttüğü "Zehirsiz Sofralar" projesi Nisan 2019'da başladı. Bu kapsamda kurulan Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı ise, çalışma alanları gıda güvenliği ile kesişen, daha az pestisit kullanımı ve alternatif tarım ve mücadele yöntemlerinin yaygınlaştırılması için savunuculuk yapacak, farklı alanlardan sivil toplum örgütleri ve sivil girişimleri biraraya getirdi. ÇEKÜL de ağı iletişim ve etkinlik çalışmalarında aktif görev alıyor, imza kampanyasının yayılması ve sosyal medya hareketini destekliyor.

ÇEKÜL Dükkânı Yeni Ürünler

ÇEKÜL Dükkânı; vakfın ağaçlandırma ve eğitim çalışmalarını desteklemek isteyenler için alternatif bir yol olarak 2016 yılında açıldı ve ürünler her yıl, gelen talepler doğrultusunda yenilenmeye devam ediyor. 2019 yılında ÇEKÜL Bilgi Ağacı eğitimleri için bağış seçenekleri geliştirildi. 3 farklı tasarımdan oluşan taş magnet ve nikâh davetiyesi Mutlu Gün Ürünlerine eklendi. 2019'un Göbeklitepe Yılı ilan edilmesinin anısına, ÇEKÜL Yönetim Kurulu Üyesi, Y. Metin Keskin'in yaptığı sulu boya desenlerden oluşan taş bardak altlıkları, Miras Koleksiyonunun en sevilen ürünlerinden oldu.

ÇEKÜL Yayınları bölümünde ise; ÇEKÜL Vakfı Editörü Sema Aslan'ın yeni kitabı *Topur'daki Dünya*, ÇEKÜL Vakfı Genel Müdürü S. Yeşim Dizdaroğlu'nun yeni kitabı *Altın Boynuzlu İÖ ve Düşler Kenti İstanbul ile Prof. Dr. İlhami Kızıoğlu'nun Türkiye Kuşları Cep Kitabı* yerini aldı. *2020 Doğadan Öğreniyorum Ajandası* da yıl bitmeden web sitesine eklendi. 2019 yılında ÇEKÜL Dükkân aracılığıyla 1434 kişiye ulaştık ve 15 bin 379 ürünümüzü farklı kesimlerden, farklı kentlerden pek çok kişiyle buluşturduk. www.cekuldukkan.org

Bir Sivil Toplum Örgütü Olarak ÇEKÜL

ÇEKÜL Vakfı, doğal ve kültürel mirası koruma çalışmalarını çeşitli başlıklarda ve geniş bir alanda sürdürürken, ülke ve dünya gündeminde yer alan/almayan, ancak doğal ve kültürel mirası

koruma disiplin, tavır ve refleksine dokunan; doğadan yana tutum ve davranışları tekrar hatırlatmayı gerekli kılan proje ve faaliyetleri gündeminde tutmaya devam etti. Tüm dünyada ve Türkiye'de "kutlama" havasıyla sunulan "satış temelli" organizasyonlarda tüketici değil üretici olma gerekliliğini hatırlattı; ekolojik dengeyi sarsacak Kanal İstanbul Projesinin iptaline ilişkin beyanda bulundu; kamu vicdanında kabul görmeyen maden arama çalışmalarına "Hayır!" dedi.

ÇEKÜL Yayınları

Bahçecinin El Kitabı

ÇEKÜL Vakfı, farklı uzmanlık alanlarından gelen ekibiyle erişime açtığı *Bahçecinin El Kitabı* ile, "kent bahçeleri" hakkında temel bilgileri paylaşıyor. Kentlerde kendi bahçelerini yaratmak isteyenler için bir kılavuz kitap olan *Bahçecinin El Kitabı*, hem taze bir başlangıç için cesaret veriyor hem de okuru, dünyadan örneklerle "kent bahçeleri" kavramının geniş sınırlarında bir

gezintiye davet ediyor. ÇEKÜL Vakfının, Türkiye'de kent bahçeciliğini yaygınlaştırmak için hazırladığı *Bahçecinin El Kitabı*, bahçeciliğe ilgi duyan bireylere, mahallelerinde ya da kentsel yaşam alanlarında bir imcece hareketini başlatmak isteyen gruplara veya kamusal mekânları etkinleştirmeye çalışan yerel yönetimlere kaynaklık etmesi amacıyla hazırlandı.

Yerel Kimlik Dergisine Yeni Tasarım

Üç aylık periyotlarla, Tarihi Kentler Birliği adına yılda 4 sayı hazırladığımız *Yerel Kimlik* dergisinin 57, 58, 59 ve 60'uncu sayıları 2019 yılında yayımlandı. *Yerel Kimlik*, 2019 yılında yeni tasarımıyla okuyucusuna ulaşmaya başladı. Anadolu'dan pek çok koruma haberi, ÇEKÜL Çarşamba Kent Toplantılarının özetleri, ÇEKÜL Akademik haberleri, TKB'nin Anadolu toplantıları gibi konular ve yerel kaynaklardan ulaşılan tarihi kentlere özel bilgiler, yeni tasarımda yerini aldı.

Tarihi Kentler Birliği Yayınlarına Destek

Tarihi Kentler Birliğinin bu yıl 18'incisi düzenlediği Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma Proje ve Uygulamalarını Özendirme Yarışmasının kataloğu, 2019 yılında da yine ÇEKÜL Kent Çalışmaları ve ÇEKÜL Yayın ekibinin bir ürünü olarak arşivde yerini aldı. Katalogta 36 belediyeye ait 60 projenin değerlendirmesi yer alıyor. Tarihi Kentler Birliği Müzeleri Özendirme Yarışması; iyi müzecilik örneklerini özendirmek, yerel yönetimlerin müze uygulamalarında önder olma ve koruma bilinci yaratma rollerini öne çıkartmak ve ülkemizde yerel yönetimlerin girişimiyle oluşturulmuş müzeler arasında işbirliğini geliştirmek amacıyla ilk kez 2016 yılında düzenlendi. Müzeler bu yıl; Yaşam Kültürü, Sanat ve Edebiyat, Kent Müzesi, Bilim Tarihi ve Teknoloji, Panorama Müzesi ve Tarım Müzesi kategorilerinde ödül verildi. Müze Özendirme Yarışması kataloğunun içeriği de ÇEKÜL Kent Çalışmaları ve ÇEKÜL Yayın ekibi tarafından hazırlandı.

Doğan Egmont Yayınları ile İşbirliği

ÇEKÜL Vakfının Doğan Egmont ile başladığı ve ÇEKÜL Bilgi Ağacı Kitaplığı ile ifadesini bulan yayın çalışmaları, 2019 yılında da gündemdedi. Danışmanlığını ÇEKÜL Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ünal Akkemik'in, yazımını ÇEKÜL Bilgi Ağacı Eğitim Danışmanı Gökçen Hazen'in üstlendiği ve bir serinin ilk kitabı olarak tasarlanan *İstanbul'un Doğal Alanları* kitabı, Doğan Egmont tarafından ÇEKÜL Bilgi Ağacı Kitaplığı altında yayımlanacak. 2020 yılının ikinci yarısında yayımlanması planlanan kitap, İstanbul'un insan baskısıyla yüz yüze olan, tehdit altındaki 9 doğal yaşam alanına odaklanıyor. Her bir bölümü tarihçesi, habitati ve çocukların ilgisine dönük oyunlarla kurgulanan kitabın çizimlerini, illüstratör Canan Barış yapacak.

ÇEKÜL Dükkân Kitap Fuarı

ÇEKÜL Dükkân adresinde buluşan ve her biri, ÇEKÜL Vakfının doğal ve kültürel miras çalışmalarıyla duygudaşlık taşıyan kitaplar; Kütüphane Haftası, Dünya Çocuk Kitapları Haftası gibi özel gün ve haftalarda ÇEKÜL Vakfının sosyal medya hesaplarında tanıtılmakla birlikte, festival ve ÇEKÜL Evi etkinliklerinde de ÇEKÜL standında yerini buluyor. 2019 yılında, bu tanıtım faaliyetine ek olarak, sanal kitap fuarı fikri etrafında ÇEKÜL Dükkân Kitap Fuarı düzenlendi. Kitap satışında Yüzde 15 indirim yanısıra, Prof. Dr. Ünal Akkemik'in *İstanbul'un Doğal Bitkileri* kitabı isme imzalı olarak satışa sunuldu. *ÇEKÜL 2020 Doğadan Öğreniyorum Ajandası* da ilk kez sanal kitap fuarı ile raftaki yerini aldı.

